

Stenografisch verslag van een openbaar verhoor in het kader van de parlementaire ondervragingscommissie Ongewenste beïnvloeding uit onvrije landen (POCOB) op 13 februari 2020 in de Enquêtezaal van het Logement te Den Haag.

Gehoord wordt: de heer J. van der Blom (voorzitter Vereniging Landelijk Platform Nieuwe Moslims, secretaris Stichting Europe Trust Nederland en voorzitter van Stichting de Blauwe Moskee), die wordt bijgestaan door de heer Y. Elforkani.

Aanvang: 10.00 uur

Voorzitter: Rog

Griffier: Sjerp

Aanwezige leden van de commissie: Van den Berge, Kuzu, Edgar Mulder, Van Raak, Rog, Schonis, Segers, Stoffer en De Vries.

De **voorzitter**: Goedemorgen. De afgelopen twee dagen heeft de commissie zich gericht op beïnvloeding uit onvrije landen en de gevolgen voor de islamitische gemeenschap in Nederland en de Nederlandse samenleving als geheel. Vandaag, op de derde verhoordag, richten wij ons op het verkrijgen van inzicht in hoe de financiering van moskeeën loopt. We verhoren daarvoor de voorzitter van de Blauwe Moskee in Amsterdam, de voormalig directeur van de Saudische Stichting Waqf en de voormalig projectleider van het Financieel Expertise Centrum. Ik verzoek de griffier om de getuige binnen te leiden.

Aan de orde is het openbaar verhoor van de heer Van der Blom. Meneer Van der Blom, hartelijk welkom bij de parlementaire ondervragingscommissie. U bent onder meer voorzitter van de Blauwe Moskee in Amsterdam, voorzitter van de Vereniging Landelijk Platform Nieuwe Moslims en secretaris van de Stichting Europe Trust Nederland. In dit verhoor stelt de commissie u vragen

over ongewenste beïnvloeding van maatschappelijke en religieuze organisaties in Nederland, zoals moskeeën, uit onvrije landen en hoe deze invloed kan worden doorbroken. U wordt gehoord als getuige. Dit verhoor vindt plaats onder ede. U heeft ervoor gekozen om de eed af te leggen. Ik verzoek u om met die eed te bevestigen dat u de gehele waarheid en niets dan de waarheid zult zeggen. Ik verzoek u daarom te gaan staan.

In handen van de voorzitter legt de heer Van der Blom de eed af.

De **voorzitter**: U staat nu onder ede. Wij bieden getuigen de gelegenheid een korte openingsverklaring af te leggen. U heeft aangegeven daar graag gebruik van te maken. Ik bied u nu die gelegenheid.

De heer **Van der Blom**: Dank u wel. Goedemorgen allemaal. Ik heb eigenlijk geen opening, dus wat mij betreft kunnen we direct beginnen met de ondervraging.

De **voorzitter**: Dank u wel. Dit verhoor zal worden afgenomen door de heer Van den Berge en mevrouw De Vries. Het lid Van den Berge zal beginnen. Ik geef het woord graag aan hem.

De heer **Van den Berge**: Meneer Van der Blom, u bent voorzitter van de Blauwe Moskee, secretaris van de Federatie Islamitische Organisaties Nederland, secretaris van Europe Trust Nederland en secretaris van OntdekIslam. Klopt dat?

De heer **Van der Blom**:

Ja.

De heer **Van den Berge**:

U besloot Centrum De Middenweg op te richten in Rotterdam, naar eigen zeggen om ruimte te bieden voor een multi-etnische, tolerante islam in Nederland. Klopt dat?

De heer **Van der Blom**: Ja, zo zou je het kunnen omschrijven.

De heer **Van den Berge**: Hoe zou u het zelf omschrijven?

De heer **Van der Blom**: Nou, ik zou het willen omschrijven als een alternatief naast de bestaande moskeeën. Het is niet dat ik pretendeer dat ik ineens de tolerante islam heb uitgevonden. Ik denk dat er genoeg voorbeelden in Nederland zijn van moskeeën die dat ook doen. Ik vond wel dat er in het aanbod van moskeeën nog wel iets ontbrak. Daarin zijn wij een concept dat wij eigenlijk al langere tijd voor ogen hadden, gaan ontwikkelen. Uiteindelijk zijn daar drie hoofdpijlers uit gekomen in de ontwikkeling. Dat was inderdaad etnisch overstijgend. Dat was voor mij erg fijn, omdat de eerste tien jaar dat ik mij begaf in de islamitische gemeenschap, je eigenlijk altijd ... Je bent heel welkom, maar je bent eigenlijk toch altijd wel een beetje te gast, want de moskeeën zijn nu eenmaal vaak langs etnische lijnen georganiseerd.

De heer **Van den Berge**: Dank u wel, meneer Van der Blom. Ik begrijp dus: multi-etnisch.

De heer **Van der Blom**: Ja.

De heer **Van den Berge**: Een tolerante vorm van de islam. Dank u wel. Dan zou ik u willen vragen of u de heer Tareq Suwaidan kent.

De heer **Van der Blom**: Tareq Suwaidan? Ja, die ken ik.

De heer **Van den Berge**: Want de heer Tareq Suwaidan heeft eerder openlijk aangegeven bij de Moslimbroederschap te horen. Bent u daarvan op de hoogte?

De heer **Van der Blom**: Nee.

De heer **Van den Berge**: Ik vraag het u omdat de stichting OntdekIslam, waar u secretaris van bent, het Landelijk Platform Nieuwe Moslims, waar u

voorzitter van bent, de heer Tareq Suwaidan eerder heeft uitgenodigd als spreker op een zomerkamp over de islam.

De heer **Van der Blom**: Nee.

De heer **Van den Berge**: Dat klopt niet, volgens u?

De heer **Van der Blom**: Nee, dat klopt niet.

De heer **Van den Berge**: Dus u kent de heer Tareq Suwaidan niet?

De heer **Van der Blom**: Wel. Ik heb Tareq Suwaidan ooit wel ontmoet in Koeweit, waar hij vandaan komt, maar volgens mij is hij ook nooit in Nederland geweest en sowieso nooit bij ons op bezoek.

De heer **Van den Berge**: Oké. Dat weet u zeker?

De heer **Van der Blom**: Ja, dat zou ik nog wel weten, als hij hier was geweest.

De heer **Van den Berge**: Uit ons vooronderzoek blijkt dat er een zomerkamp heeft plaatsgevonden in Egypte dat gesponsord is door Stichting Ontdeklslam en het Landelijk Platform Nieuwe Moslims. Maar u zegt: daar ...

De heer **Van der Blom**: In Egypte, en daar is hij dan gekomen.

De heer **Van den Berge**: Daar is hij gekomen. Dat klopt niet; oké. Hoe kijkt u aan tegen de Moslimbroederschap?

De heer **Van der Blom**: Nou ja, dat hangt een beetje van uw definitie van Moslimbroederschap af.

De heer **Van den Berge**: Nou, de Moslimbroederschap ... Ik denk aan mensen als Tareq Suwaidan en de heer Al-Qaradawi, hun opvattingen. Hoe staat u daartegenover?

De heer **Van der Blom**: Deze mensen zijn vooral heel erg actief in de Arabische landen. Van meneer Al-Qaradawi kan ik weinig volgen, omdat hij Arabischtaalig is en gericht is op de Arabische gemeenschap. Tareq Suwaidan spreekt wat beter Engels. Ik heb een aantal lezingen van Tareq Suwaidan gehoord. Ja, daar kon ik me goed in vinden. Maar ik weet bij lange na niet genoeg van die man om een totaalbeeld van deze persoon te kunnen geven.

De heer **Van den Berge**: Kent u de heer Al-Qaradawi persoonlijk?

De heer **Van der Blom**: Nu ja, "kennen"; ik heb hem één keer ontmoet.

De heer **Van den Berge**: Ja, in ons vooronderzoek zijn wij ook op foto's gestuit waar u samen met de heer Al-Qaradawi op staat. Dus u geeft aan: ik heb hem eerder ontmoet.

De heer **Van der Blom**: Ik heb hem die ene keer, waar de foto is gemaakt ... Dat is de ene keer dat ik hem heb ontmoet, ja.

De heer **Van den Berge**: Waar is die foto genomen?

De heer **Van der Blom**: In Istanbul.

De heer **Van den Berge**: Istanbul. U zegt: daarna heb ik de heer Al-Qaradawi nooit ontmoet.

De heer **Van der Blom**: Nee.

De heer **Van den Berge**: Klopt het dat u de Amerikaanse prediker Khalid Yasin eerder naar Nederland heeft gehaald?

De heer **Van der Blom**: Ja.

De heer **Van den Berge**: U heeft zelf in een interview in het Nederlands Dagblad aangegeven, ik citeer u, dat de heer Khalid Yasin homoseksualiteit

een morele aberratie vindt die punishable is -- dus strafbaar is -- met de doodstraf. Ik citeer u. Wat vindt u daarvan?

De heer **Van der Blom**: Nee. U citeert, denk ik, de journalist in een artikel waarin ik ook voorkom. Ik heb dat nooit van hem vernomen. Ik heb dat ook nooit van hem meegemaakt. Dat is ook niet ... Dat heeft hij ook niet gezegd de keer dat hij bij ons op bezoek was. Dus ik weet niet waar dat vandaan komt.

De heer **Van den Berge**: U herkent ...

De heer **Van der Blom**: Ik weet niet of hij dat vindt. Dat durf ik niet te zeggen. Ik weet niet waar dat vandaan komt.

De heer **Van den Berge**: U herkent deze uitspraken niet?

De heer **Van der Blom**: Nee.

De heer **Van den Berge**: Ik citeer uit het antwoord zoals de journalist het uit uw mond heeft opgeschreven in een interview in het Nederlands Dagblad op 31 januari 2009, waarin u heeft gezegd dat de heer Yasin homoseksualiteit een morele aberratie vindt die punishable is met de doodstraf.

De heer **Van der Blom**: Nou, ik weet in die tijd dat er ... Het is het bekende artikel waarin het woordje "haatimam" voor de eerste keer Nederland binnenkwam. Toen hebben ze inderdaad ... Volgens mij zijn daar later ook nog wel tv-beelden ... Volgens mij heeft niet Nieuwsuur, maar een van de voorgangers van Nieuwsuur een hele documentaire gemaakt met Khalid Yasin. Daarin hebben ze volgens mij ook met hem gesproken over dit soort zaken, dat ze uit YouTube filmpjes het bekende knip-en-plakwerk hadden gemaakt. Dan leggen ze aan mij voor: hij vindt dit. Ja, ik zeg: dat weet ik niet; dat zou je aan hem moeten vragen of hij dat vindt of niet.

De heer **Van den Berge**: Ja, nee ... Dat heeft u ook in dat artikel uitgelegd, maar het gaat mij specifiek om de termen "morele aberratie" en "punishable met de doodstraf". Zo heeft de journalist het uit uw mond opgetekend, maar dat kan u zich niet herinneren ...

De heer **Van der Blom**: Ik vind dit niet en ik vind het ook niet punishable bij doodstraf, als dat de vraag is. Als hij dat zegt, dan ben ik het daar niet mee eens.

De heer **Van den Berge**: En toen u hem naar Nederland liet komen, was u niet op de hoogte van dergelijke uitspraken?

De heer **Van der Blom**: Nee, ik ben niet op de hoogte van alles wat iedereen heeft gezegd, vooral niet als dat honderden uren aan YouTube-films is, verspreid over het hele land. Khalid Yasin is voor een heel specifiek iets hier uitgenodigd. Bij die bijeenkomst is er overigens natuurlijk heel veel aandacht gekomen voor, zoals ik al zei, het woord "haatimam". Er is destijds een raadslid van de Rotterdamse PvdA bij aanwezig geweest. Die schreef achteraf op haar blog: ik heb zelden zo'n goed verhaal gehoord over integratie. Dat is ook hetgeen waarvoor hij is gekomen. Daar heeft hij over gesproken. Dat was openbaar. Daar zijn mensen bij geweest. Van andere bijeenkomsten waar hij later is geweest, zijn zelfs nog videomaterialen. Dat was wanneer hij bij ons was. In die tijd was het iets lastiger, maar tegenwoordig is alles wat wij doen openbaar en wordt het ook op video vastgelegd. Dan is het gewoon ...

De heer **Van den Berge**: Dank u wel, dank u wel, meneer Van der Blom. Dan ga ik naar mijn volgende vraag. Klopt het dat u ook de Britse shariageleerde Haitham al-Haddad in Centrum De Middenweg heeft laten komen?

De heer **Van der Blom**: Nee.

De heer **Van den Berge**: Klopt het wel dat hij in 2014 in Centrum De Middenweg is geweest?

De heer **Van der Blom**: Centrum De Middenweg bestond nog niet. Dat is zes maanden later opgericht. Er zijn natuurlijk in het verleden ... Dan hebben ze dingen van: nou, hij is op bezoek geweest bij Centrum De Middenweg. Dat kan niet, want dat bestond niet. Hij is op uitnodiging van een andere organisatie, die de locatie destijds gehoord heeft, uitgenodigd en hij is daar geweest, ja.

De heer **Van den Berge**: En dat is dus de locatie waar later Centrum De Middenweg was?

De heer **Van der Blom**: Later is Centrum De Middenweg daarin gesticht, ja.

De heer **Van den Berge**: Maar u zegt: toen was dat Centrum De Middenweg nog niet ...

De heer **Van der Blom**: Nee, alleen het pand was daar. Centrum De Middenweg is, meen ik, een maand of zes later opgericht en is toen zijn activiteiten gaan ontplooiën.

De heer **Van den Berge**: Kent u de heer Haitham al-Haddad?

De heer **Van der Blom**: Ik heb hem drie, vier keer, vijf keer misschien, ontmoet.

De heer **Van den Berge**: Heeft hij op andere momenten wel in moskeeorganisaties waar u betrokken bij bent ...

De heer **Van der Blom**: Hij heeft ooit een preek gegeven in de Blauwe Moskee.

De heer **Van den Berge**: Ja.

De heer **Van der Blom**: Ja.

De heer **Van den Berge**: En daar bent u voorzitter van. Was u op dat moment ook voorzitter van de Blauwe Moskee?

De heer **Van der Blom**: Ja.

De heer **Van den Berge**: Dus u was ervan op de hoogte dat de heer Haitham al-Haddad in de Blauwe Moskee kwam prediken?

De heer **Van der Blom**: Ik was daarbij.

De heer **Van den Berge**: Ja. Want de heer Haitham al-Haddad is betrokken bij de shariaraad in het Verenigd Koninkrijk, is uit ons vooronderzoek gebleken. Hij heeft ook uitspraken gedaan als dat de islamitische straf voor afvalligen de doodstraf is en dat op overspel volgens het islamitische recht stening als straf staat. Wat vindt u daarvan?

De heer **Van der Blom**: Daar ben ik het niet mee eens.

De heer **Van den Berge**: U bent het daar niet mee eens.

De heer **Van der Blom**: Nee. Als je aan mij vraagt of ik dat vind: nee, ik vind dat niet. Als hij dat vindt, dan zou u aan hem moeten vragen of dat zo is. Ik zou dat niet weten.

De heer **Van den Berge**: U vindt het niet?

De heer **Van der Blom**: Nee, ik vind niet dat je doodstraffen en dat soort dingen ... Nee. Ook geen stenigingen. Nee. En mocht dat ter sprake komen met hem, dan zal ik hem dat ... Alleen, ik heb nooit een gesprek gehad met hem over stenigen of over ... Ik weet niet wat het andere was.

De heer **Van den Berge**: Maar u heeft de heer Haitham al-Haddad wel naar de Blauwe Moskee laten komen.

De heer **Van der Blom**: Ja. Hij heeft daar een preek gegeven. Nogmaals, die was openbaar. Er waren destijds ook stadsdeelvoorzitters -- ik weet niet wat de titel precies is -- aanwezig, want het was bekend dat hij kwam. Er zullen ongetwijfeld ook journalisten zijn geweest, maar achteraf is daar voor de rest niks uit voortgekomen.

De heer **Van den Berge**: Eerder zei u dat u een multi-etnische, tolerante vorm van de islam in Nederland voorstaat. Ik vraag mezelf dan af waarom u iemand als de heer Haitham al-Haddad, die omstreden is, die uitspraken heeft gedaan die toch in ieder geval indruisen tegen grondrechten zoals die in Nederland gelden, een podium biedt in de Blauwe Moskee.

De heer **Van der Blom**: Nou kijk, ons standpunt is altijd geweest dat we ... Ik bedoel, als we het nu over Haitham hebben: afgelopen vrijdag heb ik nog een katholieke historicus een podium geboden bij mij in de moskee. We hebben mensen van het Amerikaanse State Department een podium geboden. In het verleden hebben we in de Essalam Moskee de ChristenUnie/SGP integratienota's laten houden in onze moskee, waar ze met een gebed openden en noem maar op. Wij -- dat is eigenlijk de tweede pilaar toen u mij daarnet stopte -- vinden het heel erg belangrijk dat je meegeeft, vooral in een vrije, democratische samenleving, dat er verschillende meningen zijn en verschillende mensen. Die moet je allemaal aan het woord kunnen laten. Daar moet je altijd over kunnen ... De eisen die we er wel altijd aan stellen -- dat was met Haitham al-Haddad ook en eigenlijk met alle sprekers die we hebben -- zijn dat het openlijk toegankelijk moet zijn, je open moet staan voor lokale overheden als er vragen zijn en dat je media te woord moet kunnen staan. Want als je iets besloten kan zeggen, moet je het ook openbaar kunnen verdedigen. Dat is ook in het geval van Haitham al-Haddad gebeurd. Er was media. Hij heeft ze te woord gestaan. Hij heeft iedereen ... Dat is de eis die wij hebben. Voor de rest mag het debat dan beginnen, wat ons betreft. Wij kunnen het ergens mee eens zijn of oneens zijn. Ja, ik ben het natuurlijk ook niet met alles eens wat een katholieke voorganger zegt, maar ...

De heer **Van den Berge**: Dank u wel, meneer Van der Blom.

De heer **Van der Blom**: ... ik vind wel dat je dat gesprek moet faciliteren.

De heer **Van den Berge**: Zegt u daarmee: wij bieden ruimte aan iedereen, het maakt niet uit wat iemand vindt ...

De heer **Van der Blom**: Nee, niet iedereen. Wij vinden wel ...

De heer **Van den Berge**: ... en iedereen is bij ons welkom?

De heer **Van der Blom**: Nee. Wij vinden het een grens, en dat is bij Haitham al-Haddad wel erg belangrijk ... Wij vinden mensen die echt antidemocratisch zijn, dus die mensen eigenlijk willen weghouden van de openheid van een debat of een discussie, of die echt oproepen om niet mee te doen aan bijvoorbeeld democratie, dus dat je niet moet gaan stemmen en jezelf moet afzonderen, tenzij het echt in een debat is waarin je die tegenstellingen wilt bediscussiëren met die persoon ... Dan zullen wij diegene geen podium geven.

De heer **Van den Berge**: Dus u zegt: de grens ligt voor ons bij antidemocratisch?

De heer **Van der Blom**: Ja, wat dat begrip dan ook is. Het is natuurlijk een vrij breed begrip, maar dat vinden wij wel. Er zijn bijvoorbeeld groepen in Nederland die wij geen podium zullen geven, omdat je met hen de setting niet overeen kunt komen, omdat zij een ander idee daarover hebben. Dan gaat dat niet. Overigens ...

De heer **Van den Berge**: En onverdraagzaamheid? U zegt dat u een grens trekt bij antidemocratisch. Hoe gaat u om met onverdraagzaamheid?

De heer **Van der Blom**: Nou ja, wij hebben bij ons een aantal regels. Er zijn ook orthodoxere; de beladen term "orthodox". Bij ons zijn de regels simpel. Puur qua de setting waarin de lezing wordt gegeven: bij ons zijn de mannen

en de vrouwen in alle ruimtes, behalve de twee toiletten, bij elkaar. Als je daar niet tegen kan, dan kom je niet bij ons spreken, want daar gaan we geen concessies aan doen. Wat ik zeg: bij ons hangt er een formulier op de voordeur ...

De heer **Van den Berge**: Ja, dank u wel, meneer Van der Blom. Ik probeer toch nog even in te zoomen op waar u de grens trekt, want de heer Haitham al-Haddad heeft dus gezegd dat volgens het islamitisch recht, op overspel stenigen staat en er voor afvalligen de doodstraf is. Ik ben benieuwd. Dat is voor u geen grens? Zo iemand mag komen prediken, in dit geval in de Blauwe Moskee?

De heer **Van der Blom**: Nee. Als hij in een theologische setting wil spreken over wat er in bepaalde theologische varianten aan doodstraffen of niet zouden zijn, dan ... Ik weet niet in wat voor setting hij dat heeft gezegd. Als hij zegt "joh, we moeten nu een doodstraf gaan invoeren in Nederland", ga ik daar natuurlijk tegenin. Dan ben ik de eerste die hem daarop zal aanvallen.

De heer **Van den Berge**: Dan gaat u daar tegenin?

De heer **Van der Blom**: Ja, natuurlijk.

De heer **Van den Berge**: U bent ook secretaris van Stichting OntdekIslam. Klopt dat?

De heer **Van der Blom**: Ja.

De heer **Van den Berge**: Eerder, in 2013, heeft Stichting OntdekIslam 100.000 gratis korans uitgedeeld in Nederland. Klopt dat?

De heer **Van der Blom**: Ja.

De heer **Van den Berge**: Waar kwamen die korans vandaan?

De heer **Van der Blom**: Egypte.

De heer **Van den Berge**: Egypte. Waar kwam het geld voor de korans vandaan?

De heer **Van der Blom**: Er was geen geld. Het is gratis gedrukt daar.

De heer **Van den Berge**: Gratis gedrukt?

De heer **Van der Blom**: Ja.

De heer **Van der Berge**: Oké. Uit ons vooronderzoek bleek -- maar ik ga u vragen of dat klopt -- dat de organisatie Conveying Islamic Message Society uit Egypte financiering geleverd zou hebben voor het verstrekken van de korans.

De heer **Van der Blom**: Geen financiering. Ze hebben de boeken gestuurd.

De heer **Van den Berge**: Ze hebben de boeken gestuurd.

De heer **Van der Blom**: Ja.

De heer **Van den Berge**: Dus ze hebben in nature gesponsord, in feite. Ze hebben 100.000 korans gestuurd.

De heer **Van der Blom**: Ja, ze hebben een container met korans gestuurd. Wij hebben de vertaling gestuurd in pdf of Word; dat weet ik niet meer precies. Zij hebben ze gedrukt en hebben ze hierheen gestuurd.

De heer **Van den Berge**: Wie heeft de vertaling gemaakt?

De heer **Van der Blom**: Sorry?

De heer **Van den Berge**: Wie heeft de vertaling gemaakt?

De heer **Van der Blom**: Dat is een vertaling van uitgeverij Noer. Volgens mij is die niet uitgegeven. Het was een vertaling die vooral werd gebruikt als naslagwerk voor andere boeken. Dus als er een referentie in een ander boek stond met een bepaald Koranvers, dan werd het uit die Koran gebruikt. Ons idee was: dan kunnen we 'm ook een keer in zijn totaliteit laten drukken. Dat vond diegene goed.

De heer **Van den Berge**: Dus de korans zijn gedrukt in Egypte en daarna naar Nederland gekomen. Ik ga nog even een andere organisatie waarvoor u actief bent, met u bespreken. U bent ook secretaris van de Federatie Islamitische Organisaties Nederland. Klopt dat?

De heer **Van der Blom**: Ja.

De heer **Van den Berge**: Die organisatie wordt in verband gebracht met de Moslimbroederschap. Herkent u dat?

De heer **Van der Blom**: Ik herken wel dat weleens is gezegd dat die in verband wordt gebracht met de Moslimbroederschap, maar wat daar precies mee bedoeld wordt, wordt eigenlijk nooit echt heel duidelijk gemaakt.

De heer **Van den Berge**: Heeft u banden met de Moslimbroederschap?

De heer **Van der Blom**: Dat hangt ook weer een beetje af van uw definitie van Moslimbroederschap. Ik ken alleen de Moslimbroederschap als een Egyptische politieke partij. Daarbuiten heb ik geen flauw idee wat Moslimbroederschap precies zou moeten zijn.

De heer **Van den Berge**: U bent sinds 2010 ook secretaris van Europe Trust Nederland. Klopt dat?

De heer **Van der Blom**: Ja.

De heer **Van den Berge**: Komt het in uw ervaring voor dat met buitenlandse financiering ongewenste beïnvloeding wordt gekocht ...

De heer **Van der Blom**: Nee.

De heer **Van den Berge**: ... in Nederlandse organisaties? Dat komt niet voor?

De heer **Van der Blom**: Nou, in ieder geval niet in de organisaties waarin ik actief ben geweest. Het is dus niet iets wat ik tegen ben gekomen.

De heer **Van den Berge**: De laatste vraag van mijn kant voor nu. U heeft nooit te maken gehad met ongewenste beïnvloeding?

De heer **Van der Blom**: Nee, niet in de vorm dat ik ergens als bestuurder werd beïnvloed om bepaalde dingen wel of niet te gaan doen. Oké, natuurlijk; op het moment dat je met mensen in een bestuur zit, beïnvloed je elkaar allemaal in je statutaire vorm als bestuurder. Maar niet op een, laten we zeggen, buitenstatutaire manier in de vorm van geld of druk zetten of dat soort vormen.

De heer **Van den Berge**: U heeft nooit te maken gehad met ongewenste beïnvloeding?

De heer **Van der Blom**: Nee.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Ik wil het graag met u hebben over de financiering vanuit de Golfstaten. U bent betrokken geweest bij de financiering van een aantal moskeeën. Daar heeft u nooit een geheim van gemaakt. Kunt u aangeven bij welke moskeeën u allemaal betrokken bent geweest als financier of als tussenpersoon?

De heer **Van der Blom**: De Blauwe Moskee en De Middenweg.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Dat zijn de enige twee?

De heer **Van der Blom**: Ja.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Oké, helder. Op beide kom ik zo nog wel even terug. Bent u ook betrokken geweest bij andere donatieaanvragen voor bijvoorbeeld boeken of andere zaken en activiteiten in het buitenland, in de Golfstaten?

De heer **Van der Blom**: Ja, we hebben weleens aanvragen gedaan voor activiteiten. Dat is wel erg lang geleden. Ik denk de afgelopen ... Sowieso nooit voor De Middenweg.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Wat voor activiteiten waren dat?

De heer **Van der Blom**: Conferenties, bijeenkomsten. Voor bekeerlingen hebben we destijds een conferentie gehouden in de Blauwe Moskee. Bekeerlingendagen ...

Mevrouw **Aukje de Vries**: Ook voor bijvoorbeeld de sprekers die de heer Van den Berge net noemde? Werd er geld aangevraagd om die hierheen te halen?

De heer **Van der Blom**: Nee, nee. Bij Khalid Yasin is er geen buitenlands budget aan te pas gekomen. Haitham al-Haddad heb ik nooit uitgenodigd. Tareq Suwaidan heb ik ook nooit uitgenodigd.

Mevrouw **Aukje de Vries**: En waar kwam het geld voor die activiteiten vandaan?

De heer **Van der Blom**: Uit Koeweit.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Uit Koeweit.

De heer **Van der Blom**: Ja. Destijds is er een Amerikaanse spreker geweest, Yusuf Estes. Dat is een Amerikaanse spreker die in de Blauwe Moskee is geweest. Daar is een budget voor.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Dank u wel. U bent betrokken geweest bij meerdere financieringstrajecten. Kunt u kort aangeven hoe zo'n proces van financiering nu eigenlijk verloopt?

De heer **Van der Blom**: Dat varieert nogal, omdat de regels weleens worden aangepast. Maar in de hoofdlijn maak je een projectplan met wat je wil. Vervolgens zorg je dat alle benodigde papieren daarvoor in orde komen. Dat scheelt ook weer per land, maar er zijn ook flink wat overeenkomsten. Dat begint eigenlijk ... Het meest essentiële daarin is een verklaring van geen bezwaar. Dat betekent dat je een aanvraag doet bij het ministerie van Justitie, waarin je aangeeft: namens deze stichting wil ik graag een financiering of een fondsenwerving starten; ik wil graag een verklaring van u hebben dat daar geen bezwaar op rust.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Wat houdt die verklaring precies in?

De heer **Van der Blom**: Nou, dan krijg je een verklaring waarin dus staat: de volgende stichting heeft een aanvraag gedaan met betrekking tot fondsenwerving. In ons geval kwam daaruit: uit niets is gebleken dat er een belemmering is voor deze organisatie om fondsen te werven.

Mevrouw **Aukje de Vries**: En wat voor informatie moet u allemaal aanleveren voor die verklaring van geen bezwaar?

De heer **Van der Blom**: Helemaal niks. Niks.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Helemaal niks?

De heer **Van der Blom**: Waarschijnlijk doen zij een onderzoek.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Maar u geeft waarschijnlijk aan: ik wil zoveel geld aanvragen, ik wil het in dat land doen en ik wil het daarvoor gebruiken?

De heer **Van der Blom**: Nee. Nee, ik hoef geen projectplan bij het ministerie van Justitie in te leveren. Alleen de organisatie en de bestuurders die daarin zitten worden onderzocht.

Mevrouw **Aukje de Vries**: En het ministerie van Justitie weet dan dat het voor een buitenlandse financieringsaanvraag is?

De heer **Van der Blom**: Geen idee. Het is gewoon voor fondsen. Er staat niet specifiek "binnenland" of "buitenland" bij, volgens mij.

Mevrouw **Aukje de Vries**: U heeft in de krant onder andere aangegeven dat er soms een verklaring omtrent het gedrag aangeleverd moet worden. Dat klopt?

De heer **Van der Blom**: Nee, dit is een verklaring omtrent het gedrag voor een stichting. Het heet eigenlijk een verklaring van geen bezwaar, maar het is geen persoonlijke ...

Mevrouw **Aukje de Vries**: Wat in de krant stond, klopte dus niet?

De heer **Van der Blom**: In de verklaring van geen bezwaar worden de bestuursleden ook genoemd ...

Mevrouw **Aukje de Vries**: Maar wat in de krant stond, klopte dus niet? Want u hebt recent in de krant nog aangegeven dat het een verklaring omtrent het gedrag was.

De heer **Van der Blom**: Ik heb aangegeven dat het een verklaring van geen bezwaar was. Dat is een soort vog, dus een verklaring omtrent het gedrag voor een stichting of voor een vereniging.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Wie vraagt die verklaring dan aan?

De heer **Van der Blom**: De stichting.

Mevrouw **Aukje de Vries**: De stichting.

De heer **Van der Blom**: Ja, bij het ministerie. Jullie zullen ongetwijfeld de procedure daarvoor kunnen opvragen.

Mevrouw **Aukje de Vries**: En "de stichting" is dan de stichting waar de moskee onderdeel van is?

De heer **Van der Blom**: De stichting die de fondsen in het buitenland wil aanvragen. Die stichting heeft die verklaring nodig, op naam. Daarna moet de verklaring ook beëdigd vertaald worden, zodat ze in het land -- daar spreken ze natuurlijk geen Nederlands -- kunnen vaststellen dat het een officieel document is van het ministerie van Justitie in Nederland waarin staat dat er geen bezwaar rust op het fondsen verstrekken aan deze organisatie.

Mevrouw **Aukje de Vries**: En dat heeft u bij alle financiering die u uit het buitenland ...

De heer **Van der Blom**: Dat kan niet anders.

Mevrouw **Aukje de Vries**: ... heeft aangetrokken, gedaan?

De heer **Van der Blom**: Tenminste, de manieren waar ik financiering ...

Mevrouw **Aukje de Vries**: Elk land opereert daar hetzelfde in?

De heer **Van der Blom**: Koeweit en Qatar. Ik heb niet met andere landen daarin gewerkt. Koeweit en Qatar zijn allebei ... Zonder dat papier kunnen ze gewoon geen geld voor jou overmaken.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Wat is de rol van Europe Trust Nederland precies in die financiering? Want u heeft het nu over de stichting.

De heer **Van der Blom**: Europe Trust Nederland is de vastgoedeigenaar. U moet het zich zo voorstellen. Er zijn mensen uit Koeweit die zeggen dat zij

graag aan een moskee willen meebetalen. Maar die mensen hebben helaas ook voorbeelden, en die hoor je dan ook weleens, dat ze bijvoorbeeld geld hebben gegeven aan een land voor een moskee. Een paar jaar later gaan ze kijken en dan is het ineens een restaurant of een nachtclub, bij wijze van spreken.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Maar mijn vraag was: wat is de rol van Europe Trust Nederland in de financiering?

De heer **Van der Blom**: Europe Trust Nederland is degene die de fondsen aanvraagt, dus die het project indient: wij willen deze moskee. Europe Trust Nederland wordt vervolgens alleen maar de vastgoedeigenaar, die dus ook de garantie is dat het pand dat wordt aangekocht, altijd zal worden gebruikt voor datgene waarvoor de financier het geld betaalt.

Mevrouw **Aukje de Vries**: En dit is ook de organisatie die dan de verklaring van geen bezwaar aanvraagt?

De heer **Van der Blom**: Ja, in het geval van de Blauwe Moskee en Centrum De Middenweg was dit beide keren de organisatie.

Mevrouw **Aukje de Vries**: En hoe vindt de financiering van Europe Trust Nederland dan plaats? Want zij moeten ergens het geld vandaan krijgen. Krijgen ze een commissie voor een transactie of voor een financiering?

De heer **Van der Blom**: Nee. Nee, nee, nee, nee.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Wat dan wel?

De heer **Van der Blom**: Nee, Europe Trust Nederland ...

Mevrouw **Aukje de Vries**: Ze zullen de organisatie ergens van draaiende moeten houden, neem ik aan.

De heer **Van der Blom**: Nee, niet draaiende; het is gewoon een project dat je doet. Vooral voor de Blauwe Moskee was dat best intensief. Het was een flink bedrag. We moesten vaak heen en weer.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Maar er zijn toch mensen aan het werk bij Europe Trust Nederland die die transactie dan afhandelen en die het beheer doen? Daar zal een vergoeding tegenover moeten staan. Ik neem niet aan dat die mensen dat allemaal gratis doen.

De heer **Van der Blom**: Ja, er is een vergoeding, maar die zat niet in het budget. Wij hebben een vergoeding gekregen vanuit Koeweit voor onkosten die we maakten. Als je drie keer per jaar heen en weer moet, dan heb je drie keer per jaar een ticket. Maar voor de rest is er nooit geen ... Het zijn dus echt alleen de onkosten die zijn vergoed. Voor de rest zijn er geen mensen aan het werk. We hebben geen mensen in loondienst.

Mevrouw **Aukje de Vries**: En dat geld komt uit Koeweit?

De heer **Van der Blom**: Ja.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Nu is er ook een Europe Trust in het Verenigd Koninkrijk. Wat is de relatie tussen Europe Trust Nederland en de organisatie in het Verenigd Koninkrijk?

De heer **Van der Blom**: Oorspronkelijk, bij de oprichting, was er een link. Dat was voor de tijd dat wij betrokken waren bij Europe Trust Nederland. Op het moment dat wij betrokken raakten bij Europe Trust, hebben we dit ook geconstateerd en hebben we aangegeven: joh, als we op deze manier verder willen -- dat was destijds vooral het ontwikkelen van de Blauwe Moskee in Amsterdam -- dan zullen we daar wel een andere vorm voor moeten gaan vinden.

Mevrouw **Aukje de Vries**: U geeft dus aan dat er geen enkele relatie meer is tussen Europe Trust Nederland en Europe Trust in het Verenigd Koninkrijk?

De heer **Van der Blom**: Nee, nee, nee, nee. We hebben met deze mensen gezeten. In de bestuursvergadering zijn we met z'n allen tot de overeenkomst gekomen dat Europe Trust Nederland volledig zelfstandig moest functioneren, zonder enige inmenging van welke andere organisatie ook.

Mevrouw **Aukje de Vries**: U bent ook secretaris bij de FION, die zonet ook al genoemd werd: de Federatie Islamitische Organisaties Nederland. Is daar wel een relatie met Europe Trust in het Verenigd Koninkrijk?

De heer **Van der Blom**: Geen idee. Niet dat ik weet, in ieder geval. FION is een federatie van islamitische organisaties. U moet dat zo zien dat je daar niet als persoon lid van bent. Je bent daar namens een organisatie. Een organisatie wordt lid en die zendt iemand uit om de organisatie te vertegenwoordigen. OntdekIslam was lid van FION en ik was de vertegenwoordiger van OntdekIslam in FION.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Maar ik had het even over de relatie met Europe Trust in het Verenigd Koninkrijk. Is daar een relatie mee?

De heer **Van der Blom**: Ik heb nooit iets van een relatie gehad, maar dat komt omdat FION ... We hebben nooit één vergadering gehad in de tijd dat ik toetrad tot FION. Daarna werd er vrij snel eigenlijk niks meer ondernomen.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Het klopt ook niet dat als FION ophoudt te bestaan, in de statuten staat dat alle bezittingen vervallen aan Europe Trust in het Verenigd Koninkrijk?

De heer **Van der Blom**: Ik heb geen idee.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Maar u bent secretaris, dus u zult toch weten wat er in de statuten staat?

De heer **Van der Blom**: Nee. In de tijd dat wij begonnen met die stichting of tenminste dat ik in die stichting kwam, is er een, laten we zeggen, nogal groot probleem ontstaan tussen mij en de voorzitter. Vanaf dat moment is er totaal geen werkbare situatie meer geweest over FION. Maar het zou kunnen, omdat ...

Mevrouw **Aukje de Vries**: Maar u bent secretaris van FION. U weet niet wat er in de stichtingsstatuten staat van FION?

De heer **Van der Blom**: Ja, kijk, u praat over tien jaar geleden. U heeft me uitgenodigd om ...

Mevrouw **Aukje de Vries**: Maar u bent volgens mij nog steeds secretaris van FION.

De heer **Van der Blom**: Ja, maar ik ken niet alle statuten uit mijn hoofd van de stichtingen waar ik in zat, zeker niet als het een stichting is waartoe ik tien jaar geleden ben toegetreden en waarmee ik verder nooit meer enige activiteit heb ondernomen.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Maar als secretaris van een stichting, waarvoor u dus ook bestuurlijk aansprakelijk bent, niet weten wat er in de statuten staat?

De heer **Van der Blom**: Ik weet zeker dat ik weet ...

Mevrouw **Aukje de Vries**: Ik wil mijn vraag even afmaken, meneer Van der Blom. U wilt niet weten wat er in de statuten staat en u wilt niet weten of daar geregeld is dat de bezittingen vervallen aan iemand anders?

De heer **Van der Blom**: Nee, omdat ik op dit moment weet dat, wat FION ook zou doen, er een patstelling is. Ik ben op een gegeven moment ook, zonder mijn goedkeuring of afstemming, uit FION gegooid. Daar is een procedure bij de Kamer van Koophandel over ontstaan.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Maar u staat nog steeds bij de Kamer van Koophandel ingeschreven als secretaris van FION.

De heer **Van der Blom**: Ja, ik ben weer terug ingeschreven, ja.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Als u het niet eens bent met FION, waarom stapt u dan niet op als secretaris?

De heer **Van der Blom**: Omdat FION in het oorspronkelijke koopcontract van de Blauwe Moskee zat. Dat heeft u ook in de krant kunnen lezen. Daar zijn we destijds ook heel duidelijk over geweest. De voorgangers vanuit Europe Trust, voordat wij daarbij betrokken raakten, hadden in het koopcontract van de Blauwe Moskee FION als onderdeel staan.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Maar het gaat mij om uw rol als secretaris van FION, waarvan u de statuten niet kent.

De heer **Van der Blom**: Ik ken de statuten wel.

Mevrouw **Aukje de Vries**: U bent nog steeds ingeschreven en u stapt niet op uit die stichting?

De heer **Van der Blom**: Dat ben ik u aan het uitleggen. FION zat als partij in het koopcontract. Wij hebben toen gezegd: FION moet uit het koopcontract, want wij willen alleen maar dat Europe Trust een onafhankelijke organisatie is. Wij wisten niet -- wij weten dat nu nog steeds niet; dat heb ik destijds ook met onze jurist besproken -- welke afspraken FION nog meer heeft gemaakt waar ze eventueel namens FION een beroep op zouden willen doen. Dus op het moment dat ik uit FION stap, heb ik geen enkele zeggenschap meer in FION en dan kan FION gaan doen wat ze ook maar zou willen doen.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Maar u bent secretaris en u weet niet welke afspraken er verder allemaal nog liggen die de stichting heeft gemaakt of welke overeenkomsten er zijn?

De heer **Van der Blom**: Nee. Op het moment dat ik nieuw in de stichting kom, ben ik ervan afhankelijk dat de vorige bestuurders mij op de hoogte brengen. Als je geen werkrelatie met die bestuurders hebt, hoe moet ik dan ergens achter kunnen komen? Maar om het risico te vermijden dat FION ...

Mevrouw **Aukje de Vries**: U bent ook secretaris van Europe Trust Nederland. Dat heeft u zonet ook aangegeven. Kunt u aangeven welke panden Europe Trust Nederland hier in Nederland in bezit heeft of beheert?

De heer **Van der Blom**: De Blauwe Moskee, Centrum De Middenweg en een centrum in de De La Reyweg in Den Haag.

Mevrouw **Aukje de Vries**: In Den Haag. En dat is ook een moskee?

De heer **Van der Blom**: Nee, dat is meer een centrum en een gebedsplaats. Het is meer voor leslokalen. Het wordt beheerd door een stichting, de SSCCN. Zij beheren dat.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Wat is dat voor stichting?

De heer **Van der Blom**: Een stichting met allerlei activiteiten, lessen en bijeenkomsten.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Wie zijn daarbij betrokken?

De heer **Van der Blom**: De bestuurders van die stichting.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Maar die kent u niet?

De heer **Van der Blom**: Nee. Wij hebben een contactpersoon en wij hebben een overeenkomst dat zij het gebruiken. Wij houden, ook met de Blauwe Moskee en ook met De Middenweg ... Europe Trust bemoeit zich niet met het inhoudelijk reilen en zeilen van de stichting in de panden.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Maar ik neem toch aan dat u als secretaris van Europe Trust Nederland wel wilt weten aan wie u een pand verhuurt?

De heer **Van der Blom**: Ja, dat weet ik ook: aan die stichting.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Maar u weet dan toch ook wat voor type stichting dat is en of je die kunt vertrouwen? Dat lijkt me nogal logisch; dat zou ik zelf in ieder geval wel willen weten als ik bestuurdersaansprakelijk ben in een stichting.

De heer **Van der Blom**: Ja, nou ja, ik weet niet. Mijn huisbaas moet me op een gegeven moment ook vertrouwen. Ik heb een afspraak en die moet ik nakomen. Verder kan je daar niet nog een soort controle op gaan houden.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Dus het interesseert Europe Trust Nederland niet aan wie ze verhuren?

De heer **Van der Blom**: Jawel. Ze moeten gewoon verhuren aan een partij die in ieder geval afspraken kan maken over het onderhoud van het pand, net als hoe je je afspraken met je huisbaas maakt. Maar je hoeft aan je huisbaas niet te gaan uitleggen waar je je bankstel neerzet of waar je je ...

Mevrouw **Aukje de Vries**: Maar u bent als Europe Trust Nederland niet geïnteresseerd in welke activiteiten er in die panden plaatsvinden?

De heer **Van der Blom**: Zolang er geen aanleiding is om je ergens zorgen over te maken, niet. Op het moment dat dat gebeurt, en dan vooral over het vastgoed: Europe Trust is de huisbaas van dat pand. Op het moment dat er iets met dat vastgoed gebeurt, er staat bijvoorbeeld een telefoon ...

Mevrouw **Aukje de Vries**: Maar dat was mijn vraag niet. U gaat wat zijwegen in en ik wil het wel graag tot de vraag beperken. Het is helder: u weet niet, u maakt zich geen zorgen over en u monitort ook niet welke activiteiten daar plaatsvinden.

De heer **Van der Blom**: Nee. Zolang er geen zorgelijke dingen ...

Mevrouw **Aukje de Vries**: Oké. Dan wilde ik graag inzoomen op Centrum De Middenweg in Rotterdam. Daar bent u bij betrokken, bij de financiering. Was dat vanuit Europe Trust Nederland of was dat sowieso vanuit uw betrokkenheid in een andere vorm bij Centrum De Middenweg?

De heer **Van der Blom**: Europe Trust Nederland.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Europe Trust Nederland. Als secretaris van Europe Trust Nederland heeft u daar ook aanvragen voor financiering gedaan. Kunt u aangeven bij welke organisaties of landen u die aanvragen heeft gedaan?

De heer **Van der Blom**: Voor Centrum De Middenweg zijn er, denk ik, een vijftigtal sponsors gevraagd om bij te dragen.

Mevrouw **Aukje de Vries**: En uit welke landen?

De heer **Van der Blom**: Uit Qatar.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Allemaal uit Qatar?

De heer **Van der Blom**: Ja, allemaal uit Qatar. Zakenmensen, ondernemers ...

Mevrouw **Aukje de Vries**: En welke daarvan zijn gehonoreerd?

De heer **Van der Blom**: Dat weet ik niet. Je doet aanvragen en degene die wat wil betalen, stort het op de rekening van Qatar Charity. Van degene die niet betaalt, hoor je nooit meer wat.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Maar al die 50 zijn dus gelopen via Qatar Charity?

De heer **Van der Blom**: Ja. We hebben een dossier aangemaakt bij Qatar Charity. Qatar Charity is de organisatie die al het papierwerk in orde maakt voor alles wat met charity te maken heeft in Qatar. Daar hebben we een dossier aangemaakt. Vervolgens krijg je een soort dossiernummer, waarmee je vervolgens naar zakenmensen kan gaan. Je kan ook naar een moskee gaan of noem maar op.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Maar het kwam dus allemaal uit Qatar en er is daarnaast geen andere financiering of financieringsorganisatie?

De heer **Van der Blom**: Nee, alles uit Qatar.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Oké. En waarom bent u in Qatar terechtgekomen?

De heer **Van der Blom**: Omdat Qatar een vrij rijk land is dat bekendstaat steun te geven aan dit soort projecten.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Maar Koeweit is een rijk land, Dubai ...

De heer **Van der Blom**: Ja. Ik ben ook in Koeweit geweest, maar in dit geval zijn we naar Qatar gegaan.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Hoe bent u aan die contacten gekomen in Qatar?

De heer **Van der Blom**: Ik kende iemand in Qatar, uit de tijd van de Blauwe Moskee nog. Die ken ik goed. Dat is een goede vriend van mij. Het is altijd wel fijn als iemand je een beetje de weg kan wijzen. Diegene was bereid en had op dat moment de tijd. Zodoende was het voor de hand liggend dat ik het in Qatar ging doen.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Qatar Charity is natuurlijk nauw gelieerd aan het land Qatar. Qatar heeft als staatsgodsdienst het wahabisme. Voelt u zich verwant met het wahabisme?

De heer **Van der Blom**: Nee.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Waarom niet?

De heer **Van der Blom**: Waarom wel?

Mevrouw **Aukje de Vries**: Omdat u er financiering heeft aangevraagd.

De heer **Van der Blom**: Ja, maar ik hoef daar toch geen godsdienstovertuiging voor af te geven?

Mevrouw **Aukje de Vries**: Heeft u wat tegen het wahabisme dan?

De heer **Van der Blom**: Ik heb ook niks tegen het wahabisme. Het is weer heel erg hoe u dit zou willen definiëren, maar ik heb niks met wahabisme. Ik vind het ook altijd moeilijk om te begrijpen -- misschien kunt u dat wel uitleggen -- wat u daarmee bedoelt.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Nou ja, volgens mij stel ik hier de vragen. Dat wou ik ook graag zo houden. De Qatar Charity heeft een aantal ... Zij geeft natuurlijk geld, maar dat zal ze vanuit een bepaalde voorwaarde doen.

De heer **Van der Blom**: De charity geeft geen geld. Dat heb ik net gezegd. Sponsors geven geld en dat gaat via Qatar Charity.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Ja, via Qatar Charity. Het is dus via Qatar Charity bij Centrum De Middenweg terechtgekomen of bij Europe Trust Nederland.

De heer **Van der Blom**: Ja, Europe Trust Nederland.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Europe Trust Nederland. Dan is het de vraag of daar voorwaarden aan verbonden zijn vanuit Qatar Charity dan wel of Qatar Charity een aantal criteria heeft op basis waarvan zij geld toekent.

De heer **Van der Blom**: Ja. Je moet je papieren inleveren, vooral dat papier van het ministerie.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Dat is het enige?

De heer **Van der Blom**: Dat is het aller-, aller-, allerbelangrijkste. Voor de rest zegt Qatar Charity: we weten niet waar je het geld moet gaan halen en hoe en wat. Dat interesseert ze ook niet, maar het dossier moet gewoon wel kloppen. Je moet al die papieren netjes in orde brengen. Ook moeten bijvoorbeeld je statuten vertaald zijn in het Arabisch, zodat ze je statuten kunnen lezen.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Maar de vraag was naar de criteria. Het is duidelijk dat u papieren moet inleveren, want anders kun je gewoon geen aanvraag doen.

De heer **Van der Blom**: Dat zijn de criteria. Verder zijn er totaal geen criteria.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Geen voorwaarden. Door Qatar Charity worden er natuurlijk ook afwijzingen gedaan. Er wordt wel meer geld in Qatar aangevraagd. Waarom worden die dan afgewezen?

De heer **Van der Blom**: Geen idee.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Geen idee?

De heer **Van der Blom**: Nee, ik ben geen Qatar Charity. Ik weet niet waarom ze een project afwijzen. Dat afwijzen moet puur met het papierwerk te maken hebben, omdat Qatar Charity in de gevallen dat ik met ze heb samengewerkt, gewoon letterlijk zegt: "Wij hebben geen geld, dus je moet niet denken dat wij geld kunnen geven. Het enige wat wij kunnen doen, is een dossier voor je aanmaken waarbij mensen uit Qatar kunnen betalen."

Mevrouw **Aukje de Vries**: Ja, maar dat heeft u heel duidelijk aangegeven. Om hoeveel geld ging het bij Centrum De Middenweg?

De heer **Van der Blom**: 700.000 of zo. 700.000, 750.000, om en nabij die richting.

Mevrouw **Aukje de Vries**: En hoe is dat bij u terechtgekomen? In één transactie of in meerdere transacties?

De heer **Van der Blom**: Eén transactie.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Het klopt dus niet dat het zeven transacties waren?

De heer **Van der Blom**: Nee. Nee.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Dat weet u zeker?

De heer **Van der Blom**: Dat weet ik zeker.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Klopt het dat er later nog een bedrag door Qatar Charity is verstrekt aan Centrum De Middenweg van 5 miljoen Qatari riyal of ongeveer 1,2 miljoen euro?

De heer **Van der Blom**: Nee.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Dat klopt niet?

De heer **Van der Blom**: Dat klopt niet.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Niet voor de renovatie van Centrum De Middenweg of activiteiten?

De heer **Van der Blom**: Nee. Centrum De Middenweg zelf, als stichting, heeft nooit één cent uit het buitenland aangevraagd, ook nooit ...

Mevrouw **Aukje de Vries**: Laat ik dan helder zijn. Heeft Europe Trust Nederland dat gekregen?

De heer **Van der Blom**: Ook Europe Trust Nederland, nee.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Of een andere stichting waar u bij betrokken bent geweest?

De heer **Van der Blom**: Nee.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Ook niet een andere stichting die gelieerd is aan Centrum De Middenweg of een bedrijf of een rechtsvorm?

De heer **Van der Blom**: Ja, of mijn buurman? Ja, ik weet niet! Gelieerd, wat is nou gelieerd? Europe Trust Nederland heeft, na Centrum De Middenweg, nooit 1,2 miljoen gekregen. Ook geen één stichting die ik ken of waar ik in zit of waar ik bij betrokken ben heeft 1,2 miljoen gekregen.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Dus u ontkent dat die 1,2 miljoen euro via Qatar Charity naar de stichting ...

De heer **Van der Blom**: ... naar Europe Trust is gekomen.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Of Europe Trust of een stichting waar u aan gelieerd bent?

De heer **Van der Blom**: Nee.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Op welke manier komt dat geld naar Nederland toe? U zegt dat Qatar Charity het geld overgemaakt krijgt -- nee, zij maakt het geld over naar Europe Trust Nederland, excuus. Hoe gaat dat? Gaat dat via bankrekeningen?

De heer **Van der Blom**: Via de bank.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Alleen via de bank?

De heer **Van der Blom**: Ja.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Geen money transfers?

De heer **Van der Blom**: Nee.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Geen cashgeld?

De heer **Van der Blom**: Nee.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Helemaal nooit?

De heer **Van der Blom**: Nooit.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Ook niet voor andere financieringen?

De heer **Van der Blom**: Nee. Bij ons is altijd alles via de bank gegaan.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Bij Stichting Centrum De Middenweg gaat altijd alles via de bank en bij Europe Trust Nederland ...

De heer **Van der Blom**: Stichting Centrum De Middenweg heeft nooit één cent uit het buitenland gehad. Europe Trust heeft altijd alles via de bank gedaan.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Alles via de bank. Uit welke landen wordt Europe Trust Nederland precies gefinancierd?

De heer **Van der Blom**: Eén keer uit Koeweit en één keer uit Qatar.

Mevrouw **Aukje de Vries**: En Qatar was Centrum De Middenweg en Koeweit was de Blauwe Moskee?

De heer **Van der Blom**: Ja.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Onderhoudt u nog steeds contacten met de donateurs?

De heer **Van der Blom**: Nee, want ik ken ze niet. Tenminste, ik weet ...

Mevrouw **Aukje de Vries**: Laat ik dan preciezer zijn in mijn vraag.
Onderhoudt u nog contact met Qatar Charity?

De heer **Van der Blom**: Nee.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Helemaal niet?

De heer **Van der Blom**: Helemaal niet.

Mevrouw **Aukje de Vries**: U legt op geen enkele manier verantwoording af
...

De heer **Van der Blom**: Nee.

Mevrouw **Aukje de Vries**: ... over de besteding van het geld, ook niet in
eerdere fases?

De heer **Van der Blom**: We hebben helemaal in het begin, om te laten zien
dat je daadwerkelijk datgene hebt gedaan ... Bij het papierwerk van Qatar
Charity mochten de sponsors daarom vragen. Je laat een foto zien en legt
vast dat het pand ook echt is gekocht, dat het echt is gedaan en zo draait
zoals we hadden beloofd dat we het zouden gaan draaien. Daarna ben je
helemaal klaar. Dan heb je niks meer te maken met Qatar Charity.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Dan wilde ik met u naar de Blauwe Moskee gaan,
waar u voorzitter van bent. U bent volgens mij ook betrokken bij de
financiering van de Blauwe Moskee in Amsterdam. Dat klopt?

De heer **Van der Blom**: Ja. Halverwege de financiering zijn wij betrokken
geraakt bij Europe Trust Nederland en uiteindelijk, later, de Blauwe Moskee.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Maar dat liep weer via Europe Trust Nederland?

De heer **Van der Blom**: Europe Trust Nederland, ja.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Bij welke organisatie heeft u daar een aanvraag gedaan?

De heer **Van der Blom**: Twee ministeries. Er was al een initieel bedrag uit Qatar.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Welk bedrag was dat?

De heer **Van der Blom**: 400.000, denk ik? We hebben ooit een factsheet op de website gehad waarin dat precies beschreven stond, dus welk bedrag van waar. Ik dacht €400.000. De rest, dus iets van 2,3 miljoen, hebben we volgens mij hoofdzakelijk uit twee organisaties gekregen: het ministerie van religieuze zaken van Koeweit en al-Awqaf. Al-Awqaf is een soort vastgoedorganisatie in Koeweit, gelieerd ook aan het ministerie.

Mevrouw **Aukje de Vries**: U zegt dat u geld kreeg uit Qatar. Was dat via Qatar Charity?

De heer **Van der Blom**: Ja. Voor De Middenweg, of nee ... Nee, nee, nee.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Nee, voor de Blauwe Moskee. Ik heb het nu echt specifiek over de casus Blauwe Moskee.

De heer **Van der Blom**: Nee, voor de Blauwe Moskee denk ik niet dat het Qatar Charity was.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Welke club was het wel?

De heer **Van der Blom**: Ik weet de naam niet uit mijn hoofd.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Was het een overheidsorganisatie of was het een vergelijkbare organisatie als Qatar Charity?

De heer **Van der Blom**: Nee, want volgens mij heb je in Qatar niet echt overheidsorganisaties. Volgens mij zijn het gewoon eigen stichtingen die

moeten voldoen aan overheidsregels. Volgens mij had je er in die tijd vijf. Je had Da'wa al Islamia, RAF, eCharity ...

Mevrouw **Aukje de Vries**: Maar u weet niet waar die vier ton vandaan kwam?

De heer **Van der Blom**: Ik weet niet via welke deze is gekomen. Dat zou ik na kunnen kijken.

Mevrouw **Aukje de Vries**: U had het zo-even al over de factsheet van de Blauwe Moskee. Die zijn we inderdaad ook tegengekomen, maar die staat niet meer op de website van de Blauwe Moskee. Is daar een speciale reden voor?

De heer **Van der Blom**: Nou, het was in die tijd heel relevant en volgens mij was het na een jaar of tien wel duidelijk. Maar als er nog steeds mensen zijn die ... Volgens mij staat het ook nog steeds in kranten, dus ...

Mevrouw **Aukje de Vries**: U gaf aan bij twee organisaties in Koeweit geld te hebben aangevraagd. Was daar nog een rol van een ministerie van Koeweit bij?

De heer **Van der Blom**: Ja, dat was een aanvraag bij het ministerie.

Mevrouw **Aukje de Vries**: U heeft een aanvraag gedaan bij het ministerie van ...? Welk ministerie?

De heer **Van der Blom**: Het ministerie van Religieuze Zaken.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Goed. Dat geld kwam dus uiteindelijk in Koeweit. Hoe bent u aan die contacten in Koeweit gekomen?

De heer **Van der Blom**: Ik kwam al in Koeweit sinds 2002 voor bijeenkomsten, bekeerlingenbijeenkomsten. Zo kende ik mensen daar. Van de een kom je bij de ander. Zo zijn die contacten gelegd.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Het bedrag dat u volgens mij gekregen heeft uit Koeweit, was 2,5 miljoen. Klopt dat?

De heer **Van der Blom**: Ik denk 2,3 en dan vier ton uit ... Want volgens mij zat het om en nabij de 2,6.

Mevrouw **Aukje de Vries**: 2,3 miljoen uit Koeweit van het ministerie van Religieuze Zaken.

De heer **Van der Blom**: Ja, dat zou kunnen. In de factsheet staat het precies. Ik weet de cijfers niet meer precies uit mijn hoofd.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Nu zijn er ook lijsten naar buiten gekomen met aanvragen die gedaan zijn, onder andere van Koeweit. Klopt het dat dit bedrag daar niet op voorkomt?

De heer **Van der Blom**: Ja, er stond een veel lager bedrag. Ik weet dat toen in de Nieuwsuuruitzending ... Onze factsheet had veel grotere bedragen dan datgene waar zij uiteindelijk op uitkwamen.

Mevrouw **Aukje de Vries**: En wat was het verschil qua bedragen?

De heer **Van der Blom**: Volgens mij hadden zij iets van een paar ton of zo op die lijst staan, terwijl wij gewoon weten -- dat hebben we toen ook al op die factsheet aangegeven -- dat wij volgens mij 2,3 miljoen hebben aangevraagd of binnengekregen.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Dat geld is ook allemaal gewoon via de bankrekening in één keer overgemaakt naar Europe Trust Nederland?

De heer **Van der Blom**: Ja. Bij de Blauwe Moskee meen ik me te herinneren dat het zelfs nog via een notaris is gegaan. Het is dus naar de notaris gegaan. Daar is de koop rond gemaakt en toen is het afgehandeld via de notaris, met de alliantie.

Mevrouw **Aukje de Vries**: En het klopt nog steeds dat de Blauwe Moskee in eigendom is bij Europe Trust Nederland?

De heer **Van der Blom**: Ja.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Zijn er rechtstreekse lijnen tussen het ministerie van Religieuze Zaken in Koeweit en Europe Trust Nederland?

De heer **Van der Blom**: Nee. Nee. Onze voorzitter is een voormalig medewerker van het ministerie. Hij is gepensioneerd. Vanaf zijn pensioen is hij als voorzitter bij ons in de stichting gekomen. Maar verder zijn er geen banden tussen Europe Trust en het ministerie.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Hoe kwam u daar zo terecht, bij dat ministerie?

De heer **Van der Blom**: Nou ja, dat is vrij voor de hand liggend. Als je naar Koeweit gaat en je wilt iets in religieuze trant doen, kom je uit bij het ministerie van Religieuze Zaken.

Mevrouw **Aukje de Vries**: U had het zonet ook al even over de factsheet over de Blauwe Moskee. Daarin staat dat het ministerie van Religieuze Zaken in Koeweit het bedrag voor het moskeegebouw in twee tranches heeft overgemaakt aan het ministerie van Buitenlandse Zaken van Koeweit, dat het heeft overgemaakt aan de ambassade van Koeweit in Nederland. Die heeft het bedrag weer overgemaakt naar Europe Trust Nederland. Dat klopt?

De heer **Van der Blom**: Dat zou heel goed kunnen, ja.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Het klinkt redelijk omslachtig, die werkwijze. Waarom is voor deze werkwijze gekozen?

De heer **Van der Blom**: Ik weet het niet. Voor ons was belangrijk dat dat geld gewoon hier, bij de notaris of desnoods bij ons, terecht zou komen. Omdat het een flink bedrag was, vonden wij het wel fijner als het gewoon naar de

notaris zou gaan, zodat het gewoon heel duidelijk was hoe die transactie was gegaan.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Maar die notaris kom ik in de factsheet niet tegen.

De heer **Van der Blom**: Nou ja, wat ik zeg: ik weet dat er destijds een notaris bij betrokken was. Ik weet niet of dat ... Het is destijds door mijn collega afgehandeld, specifiek. Dit is wat ik in mijn herinnering weet.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Maar klopt datgene wat in de factsheet staat of klopt het wat u nu zegt, dat er ook nog een notaris een rol heeft gespeeld?

De heer **Van der Blom**: Wat ik zeg: in mijn herinnering is het naar de notaris gegaan en van de notaris is het naar de alliantie gegaan. Maar het kan ook zo zijn dat het van de notaris naar onze rekening ging, omdat wij het als kopende partij direct aan de alliantie moesten overmaken.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Ik kom toch nog even terug op de omslachtige manier waarop dit gegaan is. Het ministerie van Religieuze Zaken had natuurlijk ook gewoon direct geld over kunnen maken naar Europe Trust Nederland, waar het uiteindelijk terechtgekomen is. Waarom is dat niet gebeurd?

De heer **Van der Blom**: Waarschijnlijk zijn er regels binnen Koeweit dat transacties naar het buitenland via het ministerie van Buitenlandse Zaken gaan.

Mevrouw **Aukje de Vries**: U heeft geen navraag gedaan waarom dit zo omslachtig moest?

De heer **Van der Blom**: Nee, nee, nee. Dat zijn gewoon hun protocollen waarin ze zoiets afhandelen. Het is niet aan mij om daar voor de rest iets van te ...

Mevrouw **Aukje de Vries**: Het is niet bedoeld om te omzeilen dat de bank vragen gaat stellen waarom er geld uit het buitenland komt, omdat het nu gewoon via de Koeweitse ambassade komt?

De heer **Van der Blom**: Nee, want ... Nee. Nee, dat is ... Ik kan me niet voorstellen dat ...

Mevrouw **Aukje de Vries**: Maar u vindt dit een normale werkwijze?

De heer **Van der Blom**: Ja, normaal, ja.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Via vier tussenpersonen overgemaakt naar uw organisatie?

De heer **Van der Blom**: Ja, ja. Nou ja, het is allemaal via ... Of je nou één keer kijkt of twee keer kijkt, uiteindelijk kan je gewoon precies zien wat er van welke bank naar welke bank ... Het is niet onduidelijk of zo.

Mevrouw **Aukje de Vries**: U vindt het dus ook niet bijzonder dat dat geld via een ambassade hier in Nederland gaat?

De heer **Van der Blom**: Nee. Nee, als dat zo is gegaan en als dat toen de vraag was. Sterker nog, ik heb liever dat dit soort grote bedragen gewoon via een notaris of via de ambassade gaan, zodat iedereen gewoon duidelijk weet welk geld er is binnengekomen en waar het heen is gegaan, dan dat ik de enige ben die het binnenkrijgt en dat je later vraagt: is dat wel helemaal goed gegaan?

Mevrouw **Aukje de Vries**: Maar het is voor een bank natuurlijk lastiger te traceren als ze vier, vijf stappen terug moeten om te kijken waar de bron van het geld zit.

De heer **Van der Blom**: Nou, dat lijkt mij niet. Als de bank gewoon kan zien of er een transactie naar de ambassade is gegaan en waar het van de

ambassade weer heen is gegaan, dan weet je, als je het navraagt, precies hoe dat is gegaan. Het is niet via ...

Mevrouw **Aukje de Vries**: Is dat ook nagevraagd? Is dat nagevraagd destijds?

De heer **Van der Blom**: Nee, de bank heeft nooit wat gevraagd.

Mevrouw **Aukje de Vries**: De bank heeft nooit wat gevraagd?

De heer **Van der Blom**: Nee.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Zijn er ook nog voorwaarden gesteld aan het beschikbaar stellen van dit toch behoorlijke bedrag door Koeweit?

De heer **Van der Blom**:

Nee. Ja, dat je je houdt aan hetgeen je hebt aangevraagd. Dus bij een moskee is het heel belangrijk dat het, zoals ik al zei, een open moskee voor iedereen is: een open karakter, niet op één etniciteit gericht. Maar dat is niet vastgelegd, zo van "je moet je echt aan deze voorwaarden houden". Er is geen contract of zo ondertekend, van "je moet je hier en hier aan houden". Op een gegeven moment is het overgemaakt. Europe Trust is de eigenaar en verder kunnen we volledig handelen hoe we willen.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Wat voor type moskeeën financiert Koeweit gemiddeld genomen?

De heer **Van der Blom**: Geen idee. Onze moskee in ieder geval.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Ze hoeven bijvoorbeeld niet in lijn te zijn met de staatsgodsdienst of de ideologie die zij aanhangen?

De heer **Van der Blom**: Nee, daar heb ik nooit wat van gemerkt. Ik zou ook niet weten wat dan hun staatsgodsdienst zou moeten zijn.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Bij de Blauwe Moskee heeft u ook geld gekregen van Qatar Charity. Op zich klopt het ook wel denk ik ...

De heer **Van der Blom**: Weet ik niet, of dat van Qatar Charity was.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Niet?

De heer **Van der Blom**: Ik weet dat het uit Qatar kwam, maar ik heb u net gezegd dat ik niet weet of het van Qatar Charity of eCharity was of van Al-Da'wa al Islamia. Dat weet ik niet. Ik weet niet meer van welke specifieke organisatie het was. Ik weet dat er geld uit Qatar was. Dat was voordat wij betrokken raakten bij het project. Ik weet nu niet uit mijn hoofd ... Dat zou ik voor u kunnen nakijken.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Wat is de formele of informele rol van de heer Al-Qarawi bij de Blauwe Moskee?

De heer **Van der Blom**: Bij de Blauwe Moskee niks. Hij is bestuursvoorzitter van Europe Trust Nederland. Na zijn pensioen is hij als een soort erepersoon in Europe Trust Nederland gekomen als bestuurder. Dat is zijn betrokkenheid. Hij is daarmee een soort huisbaas. Hij is ...

Mevrouw **Aukje de Vries**: Maar het is niet zo dat hij feitelijk de scepter zwaait?

De heer **Van der Blom**: Nee, natuurlijk niet. Hij zit toch niet in de Blauwe Moskee? De Blauwe Moskee heeft een eigen stichting.

Mevrouw **Aukje de Vries**: De heer Al-Qarawi is voormalig topambtenaar van Koeweit, bij het ministerie van Religieuze Zaken. Dat klopt? Dat is u bekend?

De heer **Van der Blom**: Ja.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Waarom is hij als voormalig topambtenaar van het ministerie van Religieuze Zaken in Koeweit voorzitter van Europe Trust Nederland geworden?

De heer **Van der Blom**: Hij ging met pensioen. Het is een man die heel veel ervaring heeft. Hij is over de hele wereld geweest. Er komen natuurlijk honderden en misschien wel duizenden mensen met aanvragen, met projecten en noem maar op. Hij vond Nederland een heel leuk land. Wij vonden het ook heel leuk. Wij vonden hem ook heel erg fijn als persoon. Een hele makkelijke, toegankelijke, fijne man.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Maar is het gebruikelijk dat een topambtenaar uit Koeweit uiteindelijk bij dit type organisaties terecht komt?

De heer **Van der Blom**: Geen idee of dat gebruikelijk is. Ik ken hier niet nog tien organisaties die een Koeweitse voorzitter hebben. Ik heb hem als persoon geaccepteerd. Dat vond ik fijn. Niet als topambtenaar.

Mevrouw **Aukje de Vries**: In 2012 krijgt de Blauwe Moskee geld uit Koeweit via Europe Trust Nederland, maar uiteindelijk van het ministerie van Religieuze Zaken. In 2013 wordt Al-Qarawi voorzitter van Europe Trust Nederland, een voormalig topambtenaar van het ministerie van Religieuze Zaken in Koeweit. Is dat toeval?

De heer **Van der Blom**: Nou, hij is toen met pensioen gegaan. Dat is geen toeval.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Maar is het toeval? Is er een verbinding tussen het feit dat het geld uit Koeweit van het ministerie van Religieuze Zaken is gekomen en het feit dat een jaar later meneer Al-Qarawi voorzitter wordt van Europe Trust Nederland, die de financiering regelt?

De heer **Van der Blom**: Nee, er zit geen verbinding tussen in de zin dat voor het een het ander kwam.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Dat is puur toeval.

De heer **Van der Blom**: Niet puur toeval, want we zijn natuurlijk in Koeweit geweest en hij is betrokken geweest bij het project van de Blauwe Moskee. Hij vond het een hartstikke mooi initiatief en hij was heel enthousiast over het type moskee dat wij wilden ontwikkelen.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Maar het is volgens u puur toeval.

De heer **Van der Blom**: Ja. Er zit in ieder geval geen ... Er zit niks achter van "luister, ik ga nu het geld voor jullie regelen en dan moet ik over een jaar bij jullie de baas worden". Dat is niet afgesproken en dat is hij ook niet, want hij is gewoon een van de bestuurders. Verder heb je de andere bestuurders. Hij heeft één stem.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Maar u gaf eerder aan dat er eigenlijk helemaal geen relatie was tussen de Blauwe Moskee en het ministerie van Religieuze Zaken.

De heer **Van der Blom**: Nee, omdat hij gepensioneerd is.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Dat vindt u toevallig.

De heer **Van der Blom**: Hij werkt niet meer bij het ministerie van ...

Mevrouw **Aukje de Vries**: Dat vindt u geen relatie.

De heer **Van der Blom**: Nee, want hij werkt daar ... Hij is toch gepensioneerd? Kijk, als hij daar nog zou werken, dan heb je een relatie. Destijds is zelfs nog een soort van geopperd dat hij er namens het ministerie zat. Dan was het simpel geweest. Dan had zijn opvolger nu voorzitter moeten zijn.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Waren er regelmatig contacten vanuit Europe Trust Nederland dan wel meneer Al-Qarawi of u met Koeweit en het ministerie van Religieuze Zaken?

De heer **Van der Blom**: Nee, ik heb helemaal geen contact met ...

Mevrouw **Aukje de Vries**: Geen enkel contact?

De heer **Van der Blom**: Ik ben al zeker vijf of zes jaar niet in Koeweit geweest.

Mevrouw **Aukje de Vries**: U kunt ook anders contact hebben dan alleen door naar Koeweit te reizen, natuurlijk.

De heer **Van der Blom**: Ja, oké, maar ik heb al jaren, zeker vijf of zes jaar, geen contact met ...

Mevrouw **Aukje de Vries**: Meneer Al-Qarawi ook niet?

De heer **Van der Blom**: Jawel, Al-Qarawi komt één keer per jaar hier, soms twee keer, voor de vergadering met Europe Trust, met de bestuurders.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Hij woont nog in Koeweit?

De heer **Van der Blom**: Hij woont in Koeweit.

Mevrouw **Aukje de Vries**: En Europe Trust Nederland heeft verder ook geen relaties meer met het ministerie van Religieuze Zaken?

De heer **Van der Blom**: Nee.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Geen enkele?

De heer **Van der Blom**: Nee, ik zou niet weten op wat voor manier ... Een contract of een overeenkomst? Er is niks.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Ik ben nog steeds een beetje benieuwd waar Europe Trust Nederland zijn geld eigenlijk vandaan haalt. Krijgt hij een soort commissie, een beheervergoeding of ...

De heer **Van der Blom**: Nee. Ze hebben een overeenkomst met de stichtingen die de moskee beheren. Zij moeten zorgdragen voor alle verzekeringen, onkosten en dergelijke. En daartegenover ...

Mevrouw **Aukje de Vries**: Mijn vraag was waar dat geld vandaan komt.

De heer **Van der Blom**: Er is geen geld ...

Mevrouw **Aukje de Vries**: Waar komt het geld vandaan om zo'n organisatie als Europe Trust Nederland draaiende te houden?

De heer **Van der Blom**: Europe Trust Nederland is een stichting. Die heeft geen eigen pand, geen kantoor, geen mensen in dienst. Die heeft niks nodig om te blijven draaien.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Maar die doet het beheer van een aantal moskeeën. Ik neem aan dat er ergens een keer onderhoud moet plaatsvinden. Ik neem aan ...

De heer **Van der Blom**: Nee, dat is volledig vrijwillig.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Ik neem aan dat de vaste lasten betaald moeten worden, dat u onroerendzaakbelasting moet betalen.

De heer **Van der Blom**: Dat doen de stichtingen die de panden in beheer hebben. Wij hebben een contract met Centrum De Middenweg.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Maar u gaf net aan ...

De heer **Van der Blom**: Centrum De Middenweg is de beheerder.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Europe Trust Nederland is eigenaar van het pand ...

De heer **Van der Blom**: Eigenaar, ja.

Mevrouw **Aukje de Vries**: ... en beheert het pand.

De heer **Van der Blom**: Nee.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Die beheert het pand niet?

De heer **Van der Blom**: Nee. In de Blauwe Moskee heb je Stichting de Blauwe Moskee. Die heeft een eigen bestuur ...

Mevrouw **Aukje de Vries**: Dat begrijp ik.

De heer **Van der Blom**: ... en Europe Trust ...

Mevrouw **Aukje de Vries**: Dat begrijp ik. Ik begrijp dat de stichting de activiteiten van de moskee en dat soort dingen doet.

De heer **Van der Blom**: Ja, en daar heeft Europe Trust niks mee te maken, met die inhoudelijke ...

Mevrouw **Aukje de Vries**: Ze doen het volledige onderhoud van die panden zelf, de stichtingen?

De heer **Van der Blom**: De Stichting de Blauwe Moskee doet het volledige onderhoud van de Blauwe Moskee.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Als eigenaar heb je toch ook vaste lasten?

De heer **Van der Blom**: Ja, wij krijgen de onroerendzaakbelasting en dergelijke. Die komen binnen op onze naam, omdat de gemeente ons aanschrijft als eigenaar. Die geven wij vervolgens door aan de stichting: of aan Stichting Centrum De Middenweg, of aan SSCCN in Den Haag of aan de

Blauwe Moskee. Die moeten vervolgens zorgdragen voor de bekostiging. Die moeten dat betalen.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Wordt u door de verschillende stichtingen betaald? Heeft u een soort contract met ze?

De heer **Van der Blom**: Nee, nee.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Waar leeft u dan van?

De heer **Van der Blom**: Waar ik zelf van leef?

Mevrouw **Aukje de Vries**: Ja.

De heer **Van der Blom**: Ik leef van mijn eigen inkomsten. Ik ben zelfstandig ondernemer en mijn vrouw werkt. We hebben het na achttien jaar een beetje omgedraaid: ik doe iets meer thuis met ons jongste dochtertje van 4 en mijn vrouw die ...

Mevrouw **Aukje de Vries**: Maar u bent zelfstandig ondernemer. Aan wat voor type bedrijf moet ik dan denken?

De heer **Van der Blom**: Internet, websites.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Websites voor?

De heer **Van der Blom**: Dat kan van alles zijn. Het ligt eraan wie een opdracht geeft.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Dat maakt niet uit?

De heer **Van der Blom**: Nee.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Niet de stichtingen? Daar krijgt u geen enkele vergoeding van?

De heer **Van der Blom**: Geen enkele vergoeding, nee.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Geen enkele?

De heer **Van der Blom**: Nee.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Uw inkomsten komen volledig uit uw internetbedrijfje.

De heer **Van der Blom**: Ja. En ook bij Europe Trust hebben we nooit, nergens, in geen enkele vorm salaris. Een onkostenvergoeding kan. Op het moment dat ik naar Koeweit moet vliegen, kan ik dat niet uit eigen zak betalen. Daar heb ik geen geld voor, ook niet om in een hotel te slapen en noem maar op. In Qatar is dat destijds door een van de sponsors daar als onderdeel van het project gesponsord. Want ik kan dat niet uit eigen zak betalen. Maar ik krijg geen salaris.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Maar dat moet dan ook ergens vandaan komen. Europe Trust Nederland zal het ook ergens vandaan krijgen, toch?

De heer **Van der Blom**: Wat?

Mevrouw **Aukje de Vries**: Dat geld. Als ze uw reis- en verblijfskosten daar vergoeden.

De heer **Van der Blom**: Nee. Europe Trust krijgt daar geen geld voor. Europe Trust kan een project aanvragen ...

Mevrouw **Aukje de Vries**: Van wie krijgt u dat geld dan voor die reis- en verblijfskosten?

De heer **Van der Blom**: In Koeweit hebben we destijds van het ministerie een onkostenvergoeding gekregen. We konden de kosten bij hen declareren. We hebben een vergoeding gekregen. Zoals ik net zei ...

Mevrouw **Aukje de Vries**: Vanuit het land Koeweit?

De heer **Van der Blom**: Het ministerie van ...

Mevrouw **Aukje de Vries**: Religieuze Zaken.

De heer **Van der Blom**: Ja.

Mevrouw **Aukje de Vries**: We hebben het zo-even al over de Federatie Islamitische Organisaties Nederland gehad. Wat is de betrokkenheid van die club bij de Blauwe Moskee?

De heer **Van der Blom**: Voor zover ik weet en hoop, helemaal niks meer.

Mevrouw **Aukje de Vries**: In de factsheet staat inderdaad dat u afscheid heeft genomen. Klopt het dat dit allemaal uit de koopaktes is verwijderd?

De heer **Van der Blom**: Ja, uit de koopaktes is dat allemaal verwijderd, maar alleen uit de koopaktes waar wij zicht op hebben. Wij weten niet wat er vóór ons eventueel aan contracten is afgesloten.

Mevrouw **Aukje de Vries**: U weet dus niet zeker of uit alle overeenkomsten die afgesloten zijn, dat verwijderd is?

De heer **Van der Blom**: Nee, vandaar dat ik ook bestuurder ben gebleven van FION, zodat ik in ieder geval zeker weet dat de FION geen dingen kan gaan doen zonder mijn weten.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Maar u kunt niet uitsluiten dat FION nog steeds betrokken is bij de Blauwe Moskee?

De heer **Van der Blom**: Nou, dat kan ik wel.

Mevrouw **Aukje de Vries**: U geeft net aan ...

De heer **Van der Blom**: Het lijkt me heel ...

Mevrouw **Aukje de Vries**: U geeft net aan dat u niet weet in welke koopaktes het nog allemaal voorkomt.

De heer **Van der Blom**: Nee, in de koopaktes staat helemaal niks. We zijn nu al tien jaar eigenaar. Dan had er onderhand wel iets naar boven moeten komen waaruit blijkt dat ...

Mevrouw **Aukje de Vries**: Maar u zegt zelf: ik heb niet kunnen controleren uit welke koopaktes het al dan niet verdwenen is.

De heer **Van der Blom**: Nee. Wij hebben gewoon een nieuwe koopakte opgesteld.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Dan kunt u toch ook niet uitsluiten dat FION nog ergens bij betrokken is?

De heer **Van der Blom**: Nee, ja. Ik kan uitsluiten dat in de koopakte tussen Europe Trust en de alliantie FION geen enkele rol speelt.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Ook niet bij de Blauwe Moskee?

De heer **Van der Blom**: Juist. In de akte waarmee de moskee is gekocht door Europe Trust, heeft FION geen enkele rol.

Mevrouw **Aukje de Vries**: En andere zaken? Want u bent nu wel heel specifiek. Ook niet in andere stichtingen, andere organisaties? Geen enkele ...

De heer **Van der Blom**: Nee. Nooit wat tegengekomen.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Maar u bent zelf secretaris van de FION.

De heer **Van der Blom**: Zoals ik net al zei, kunnen de voorzitter en ik niet meer met elkaar in contact komen. Dus wat de voorzitter voor mijn tijd bij FION misschien met derde partijen heeft afgesproken of gedaan, net als bij

het onderdeel in het koopcontract ... Daar kwamen we achter en toen hebben we het eruit kunnen halen. Maar ik weet niet wat voor zaken hij voor mijn tijd als bestuurder heeft afgesloten. Dat is ook de reden waarom ik heb gezegd: ik blijf bestuurder in FION, zodat ik zeker weet dat er in ieder geval, mocht de voorzitter ergens iets hebben gedaan, niks kan gebeuren zonder dat ik als bestuurder daar een stokje voor kan steken.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Maar u heeft als secretaris van een stichting waarvoor u ook bestuurdersaansprakelijk bent, geen idee van wat er verder in die organisatie gebeurt.

De heer **Van der Blom**: Er gebeurt niks in die organisatie.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Er gebeurt niks in die organisatie?

De heer **Van der Blom**: Er gebeurt niks, want als er iets gebeurt, moet ik op de hoogte gesteld worden. Als de voorzitter nu ... Je hebt nu twee bestuurders: de voorzitter en de secretaris. Op het moment dat de voorzitter iets wil gaan doen, heeft hij mijn handtekening nodig. Dus hij kan niks doen en ik kan zonder hem ook niks doen. De FION kan op dit moment dus helemaal niks en die doet ook helemaal niks, al tien jaar denk ik.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Ik wil nog even terugkomen op Centrum De Middenweg. De heer Sandee heeft aangegeven dat Qatar Charity nooit 100% financiert. Het lijkt erop dat Qatar Charity dat in het geval van Centrum De Middenweg wel gedaan heeft.

De heer **Van der Blom**: Ja. Meneer Sandee is niet zo heel erg goed op de hoogte.

Mevrouw **Aukje de Vries**: U zegt dat het voor Qatar Charity normaal is dat 100% wordt gefinancierd?

De heer **Van der Blom**: Ik weet het niet, ik zit niet bij de dagelijkse transacties van Qatar Charity. Maar in ons geval is het gewoon volledig betaald.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Alle kosten zijn betaald door Qatar Charity?

De heer **Van der Blom**: Ja.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Zijn er in Nederland nog meer stichtingen dan de Blauwe Moskee en Centrum De Middenweg waarvoor u financiering heeft geregeld?

De heer **Van der Blom**: Nee, niet dat ik me zo kan herinneren.

Mevrouw **Aukje de Vries**: U gaf zonet aan dat u voor Stichting OntdekIslam ook geld dan wel zaken in natura heeft geregeld.

De heer **Van der Blom**: Ja, ik ben daar gewoon bestuurder.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Maar dat is toch ook geld regelen?

De heer **Van der Blom**: Ja.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Zijn er nog andere voorbeelden?

De heer **Van der Blom**: Nee, ik kan me niks ... Nee.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Nee, er zijn geen andere voorbeelden. Dat klopt?

De heer **Van der Blom**: Nee.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Hoeveel geld heeft u in de loop der jaren in totaal bij elkaar ingezameld in de Golfstaten?

De heer **Van der Blom**: Bij De Middenweg en de Blauwe Moskee praat je over, uit mijn hoofd, 2,6 miljoen en 7 ton. 3,5 miljoen?

Mevrouw **Aukje de Vries**: Dat is het totale bedrag dat u binnengehaald heeft?

De heer **Van der Blom**: Ja.

Mevrouw **Aukje de Vries**: U bent ook betrokken geweest bij de Essalam Moskee in Rotterdam. Daar heeft u geen enkele rol gespeeld in de financiering?

De heer **Van der Blom**: Nee.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Ook geen geld dat eventueel via Dubai binnengekomen is?

De heer **Van der Blom**: Voor de bouw destijds, bedoelt u?

Mevrouw **Aukje de Vries**: Nou, voor de bouw of anderszins.

De heer **Van der Blom**: Het geld kwam nooit via Dubai. Ik ben daar vier jaar in dienst geweest als adjunct-directeur. Daar werden budgetten vastgesteld vanuit Dubai. Daar runden wij ...

Mevrouw **Aukje de Vries**: U heeft dus geen enkele rol gespeeld bij de financiering van de Essalam Moskee? U was daar op geen enkele manier bij betrokken?.

De heer **Van der Blom**: Nee. Ik was in dienst bij de Al Maktoum Foundation. Ik ben niet in dienst geweest van de Essalam Moskee.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Ik vraag niet of u in dienst bent geweest, ik vraag of u betrokken bent geweest ...

De heer **Van der Blom**: Ik stelde voor de Al Maktoum Foundation een jaarbudget op: we hebben zoveel personeel, we moeten dit jaar zoveel Eneco betalen, zoveel personeel, zoveel belasting ...

Mevrouw **Aukje de Vries**: Ik begrijp dat dat gebeurt als u daar in dienst bent, maar mijn vraag was of u bij de financiering betrokken bent geweest.

De heer **Van der Blom**: Nee. Nee, maar ...

Mevrouw **Aukje de Vries**: Op geen enkele manier.

De heer **Van der Blom**: ... ik vroeg aan u: bedoelt u de bouw? U zegt: nee, in het algemeen.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Het kan de bouw zijn, het kunnen andere activiteiten zijn. Het kan het hierheen halen van predikers zijn, het kan het binnenhalen van boeken zijn.

De heer **Van der Blom**: Daarom zeg ik u dat ik een jaarbudget maakte voor de kosten in de tijd dat ik daar ...

Mevrouw **Aukje de Vries**: En daarvoor haalde u het geld uit de Golfstaten?

De heer **Van der Blom**: Nee. Ik stuurde het budget naar Dublin, en Dublin naar Dubai. Als het budget binnenkwam, kregen wij maandelijks van Dublin het bedrag dat wij nodig hadden.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Maar wat zit er dan in Dublin?

De heer **Van der Blom**: In Dublin zit het hoofdkantoor van de Al Maktoum Foundation.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Ik denk dat mijn collega Van den Berge daar straks nog wel even op terugkomt. Wanneer heeft u voor het laatst geld aangevraagd in de Golfstaten?

De heer **Van der Blom**: Nou, mijn laatste jaar dat ik daar werkzaam was. Het laatste jaarbudget heb ik ingediend.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Even afgezien van de verschillende ...

De heer **Van der Blom**: De laatste keer? Dat was De Middenweg, april 2014. Ik ben in april daar geweest. Dat was het moment waarop we de financiering hebben gedaan, april 2014.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Ik vraag niet specifiek naar de financiering, ik vraag naar u als persoon: wanneer heeft u voor het laatst geld aangevraagd, ongeacht voor welke stichting?

De heer **Van der Blom**: April 2014.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Europe Trust Nederland heeft de afgelopen jaren geen aanvragen meer gedaan?

De heer **Van der Blom**: Nee, nee, nee.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Waarom heeft u geen aanvragen gedaan?

De heer **Van der Blom**: We hebben twee moskeeën waar we hartstikke druk mee zijn. Mocht het goed lopen en willen we uiteindelijk nog een derde moskee, kan het zo zijn dat we weer een aanvraag gaan doen. Alleen, dat is in die jaren niet gebeurd. Kijk, wij zijn geen organisatie die constant bezig is met allemaal aanvragen om maar dingen ... Nee, voor specifieke zaken hebben we het aangevraagd en daar zijn we nu mee aan de slag. Dat is Centrum De Middenweg en dat is De Blauwe Moskee.

Mevrouw **Aukje de Vries**: U heeft miljoenen naar Nederland toegehaald vanuit de Golfstaten. Heeft ooit iemand hier in Nederland gevraagd waar het vandaan kwam, wat de oorsprong van het geld was?

De heer **Van der Blom**: Journalisten hengelen natuurlijk weleens wat ...

Mevrouw **Aukje de Vries**: Even buiten journalisten: overheid, banken?

De heer **Van der Blom**: Nee, nee, nee, nee.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Nooit heeft een bank u gevraagd, nooit heeft een overheid u gevraagd "waar komt dat geld vandaan?"

De heer **Van der Blom**: Nee, nee.

Mevrouw **Aukje de Vries**: "Welke verbanden zijn er met bepaalde organisaties?" Nooit?

De heer **Van der Blom**: Nee. Ja, we zijn een keer bij de burgemeester van Amsterdam geweest. Dat was dan weer als er een spreker was of zo. Of in Rotterdam. Dan moet je met de directie veiligheid of zo ... Maar dan ga je niet praten over ...

Mevrouw **Aukje de Vries**: Het ging mij specifiek om de financiering, het geld dat naar Nederland toekomt. Daar is nooit een vraag over gesteld? Ook niet door de bank?

De heer **Van der Blom**: Nee.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Vindt u dat raar?

De heer **Van der Blom**: Nee. Ik ben geen bankier, ik weet niet hoe dat werkt.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Nee, maar ik vraag of u het raar vindt.

De heer **Van der Blom**: Nee, ik vind dat niet raar. Ik heb er geen zicht op of dat raar is of niet. Ik heb geen idee. Ik vind dat niet raar. Het geld is gewoon via de bank gegaan. Het is gewoon een transactie en vervolgens ben je klaar. De bank berekent zijn kosten eventueel en heeft zijn werk gedaan.

Mevrouw **Aukje de Vries**: De Blauwe Moskee, waar u voorzitter van bent, heeft een aanbistatus. Klopt dat?

De heer **Van der Blom**: Volgens mij niet.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Niet?

De heer **Van der Blom**: Nee.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Ook niet gehad?

De heer **Van der Blom**: Nee.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Helemaal nooit gehad?

De heer **Van der Blom**: Nee. De Middenweg heeft een tijdje ... Bij De Middenweg ben ik geen bestuurder. Die hadden een tijdje de anbistatus, maar dat hebben ze weer gelaten.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Het is natuurlijk heel aantrekkelijk om de anbistatus te hebben, want dan zijn de giften fiscaal aftrekbaar, en voor een deel leeft de stichting van giften, denk ik. Waarom hebben ze dan niet de anbistatus?

De heer **Van der Blom**: We hebben daar eigenlijk nooit echt behoefte aan gehad. Die vraag kwam ook niet van de mensen die ons giften geven. Bij ons is het heel vrijblijvend. Juist omdat we vanuit het buitenland gefinancierd zijn, zijn de panden afbetaald. Wij zeggen tegen de mensen: "Iedereen is welkom. Als je vrijwillig iets wil geven, dan doe je het in de pot en draag je iets bij. En zo niet ..." We hebben bijvoorbeeld ook geen ledenadministratie of zo die ...

Mevrouw **Aukje de Vries**: Maar waarom heeft Stichting De Middenweg dan wel een anbistatus gehad van 30 juni 2014 tot 31 december 2016?

De heer **Van der Blom**: Dat zei ik, ze hebben het destijds aangevraagd om te kijken of daaraan behoefte was, maar niemand had daar behoefte aan. Dus we hebben gezegd: stop maar weer met die anbistatus.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Maar waarom heeft u hem dan ooit wel gehad?

De heer **Van der Blom**: Om te kijken of dat voor de mensen aantrekkelijk was; kijken of de mensen daar gebruik van zouden maken. Als niemand vraagt om zo'n bonnetje of zo'n dingetje, dan heb je dat allemaal ... Dan heeft dat geen nut.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Het is niet omdat er allemaal gedoe aan vastzit, dat u dan jaarverslagen moet publiceren op de website en dat soort zaken?

De heer **Van der Blom**: Nee, nee. Als je ervoor kiest om dat te doen, dan moet je dat gewoon kunnen doen. Wat ik wel met andere moskeeën heb meegemaakt ...

Mevrouw **Aukje de Vries**: "Dan moet je dat gewoon kunnen doen." De vraag is volgens mij heel concreet: heeft u geen anbistatus omdat dat een rompslomp is en omdat u dan de jaarverslagen moet publiceren, bijvoorbeeld op een website?

De heer **Van der Blom**: Nee, dat is niet de reden geweest. Er was gewoon geen vraag naar. Er was geen behoefte. De mensen die aan ons doneren, hebben daar niet om gevraagd.

Mevrouw **Aukje de Vries**: U zegt dat er niet om is gevraagd. Maar ik zie ook niet dat Centrum De Middenweg of de Blauwe Moskee ... Laat ik het anders vragen: publiceren ze wel jaarverslagen op de website?

De heer **Van der Blom**: Nee.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Is er een reden waarom u dat niet doet? Deponeert u ze wel bij de Kamer van Koophandel?

De heer **Van der Blom**: Nee, ook niet.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Waarom niet?

De heer **Van der Blom**: Omdat ... Het bestuur is op de hoogte van de kosten. Zij zijn belanghebbend daarin. Voor de rest zijn er geen belanghebbenden die daar zicht op hoeven te hebben of moeten hebben.

Mevrouw **Aukje de Vries**: U heeft in het begin gezegd dat u open en toegankelijk wilt zijn. Hoort daar dan ook niet bij dat u open en transparant bent over het geld, de geldstromen, over waar het vandaan komt? Dan is het toch ook heel normaal dat je een jaarverslag of een jaarrekening publiceert?

De heer **Van der Blom**: Als je een anbiestatus hebt ben je verplicht ... En dat is heel normaal, want dan moet iedereen dat weten ...

Mevrouw **Aukje de Vries**: Nee, meneer Van der Blom, u heeft in het begin aangegeven dat u open en toegankelijk wilt zijn.

De heer **Van der Blom**: Ja.

Mevrouw **Aukje de Vries**: We hebben al gezien dat de factsheet over de Blauwe Moskee niet meer op de website staat. Bij de Blauwe Moskee is over de activiteiten bijvoorbeeld ook niet een jaarrekening, een jaarverslag of iets dergelijks te vinden.

De heer **Van der Blom**: Nee.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Maar dat is volgens u open en toegankelijk?

De heer **Van der Blom**: Ja, wij zijn volledig open en toegankelijk. Als iemand iets wil weten over de financiën, dan ...

Mevrouw **Aukje de Vries**: Maar u publiceert geen jaarverslagen en jaarrekeningen op de website?

De heer **Van der Blom**: Nee, nee. Kijk, veel moskeeën hebben een vereniging. Dan moet je naar je leden. Die zijn belanghebbend. Voor je leden moet je publiceren wat je wel en niet doet. Zij betalen ook contributie. De

enige belanghebbenden bij ons zijn uiteindelijk de bestuurders van de stichting. Zij zijn volledig op de hoogte van de financiën en van wat er gebeurt. Zij worden volledig op de hoogte gehouden. Dus dan ben je volledig open en transparant naar degenen die belanghebbend zijn.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Maar u krijgt toch ook giften van mensen? Ik neem aan dat zij ook geïnteresseerd zijn in waar de rest van het geld vandaan komt.

De heer **Van der Blom**: Als iemand zegt "luister, ik wil je deze gift geven, maar ik wil uiteindelijk wel het bonnetje zien", dan krijgt diegene dat. Dat is vrij normaal.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Ik vraag niet naar het bonnetje. Ik denk dat mensen die een gift geven, misschien geïnteresseerd zijn in waar de rest van het geld vandaan komt en of er bijvoorbeeld verbindingen zijn met de Golfstaten.

De heer **Van der Blom**: Nee. Tegen mij heeft nooit iemand gezegd dat hij daarin geïnteresseerd was.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Tot slot wat mij betreft nog één vraag. U heeft gezegd dat bij de Blauwe Moskee alles via de bank ging. Was dat bij Centrum De Middenweg ook zo?

De heer **Van der Blom**: Centrum De Middenweg heeft nooit geld uit het buitenland gehad. Europe Trust Nederland heeft het pand aangekocht met geld uit Qatar. Dat is allemaal via de bank gegaan.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Geen cashgeld. Ook niet bij Centrum De Middenweg, niet bij Europe Trust Nederland, op geen enkele manier?

De heer **Van der Blom**: Nee. De Middenweg heeft niks te maken gehad met Qatar en de financiering vanuit Qatar.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Nee, maar even afgezien van Qatar. U kunt het nu specifiek naar Qatar sturen, maar ik vraag het meer in algemene zin.

De heer **Van der Blom**: Maar het geld voor het pand waar De Middenweg in zit, is uit Qatar gekomen.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Nee, even afgezien van het pand van De Middenweg. Het gaat mij om Stichting Centrum De Middenweg en het gaat mij om Europe Trust Nederland. Daar komt geen cashgeld binnen.

De heer **Van der Blom**: Nee. Europe Trust Nederland heeft ... De laatste transactie was de transactie van Qatar naar Europe Trust Nederland, waar het pand van De Middenweg mee is gekocht.

Mevrouw **Aukje de Vries**: En Centrum De Middenweg? Daar komt ook geen cashgeld binnen?

De heer **Van der Blom**: Ja, natuurlijk wel. Mensen doen toch geld in een collectepot ...

Mevrouw **Aukje de Vries**: Maar mijn vraag aan u was: komt er cashgeld binnen? U zei in eerste instantie: nee.

De heer **Van der Blom**: Omdat we het hebben over de financiering van moskeeën. Dadelijk gaat u misschien nog vragen "krijgen de bestuurders nog cashgeld, hebben ze geld in hun zak zitten?"

Mevrouw **Aukje de Vries**: Het is voor ons belangrijk om te zien hoe totale organisaties gefinancierd zijn. Deels kan dat het vastgoed zijn, deels kunnen het de activiteiten of bijvoorbeeld de vaste lasten van een organisatie zijn. U geeft dus aan dat er wel cashgeld ...

De heer **Van der Blom**: Maar het gaat toch over buitenlandse financiering?

Mevrouw **Aukje de Vries**: Ik vraag ...

De heer **Van der Blom**: Uw commissie gaat toch over buitenlandse financiering, toch niet over ...

Mevrouw **Aukje de Vries**: Ik vraag u ...

De heer **Van der Blom**: ... wat iemand in een collectebusje doet?

Mevrouw **Aukje de Vries**: Meneer Van der Blom, ik vraag u gewoon of er cashgeld in die twee organisaties rondgaat, en dat is volgens mij een hele normale vraag.

De heer **Van der Blom**: Nee, ik vind dat een hele rare vraag. Op het moment dat parlementsleden over religieuze organisaties gaan vragen hoe het geld van de bezoekers loopt, is dat niet normaal. Deze commissie is in haar geheel natuurlijk al een beetje apart ...

Mevrouw **Aukje de Vries**: Maar ik vraag u naar de normale weg. U zegt: er gaat cashgeld rond. Ik vraag daar niet voor niets naar. Er zijn ook verhalen dat er tassen met geld rondgaan.

De heer **Van der Blom**: Wat een onzin! Ja, door uw specialist van afgelopen maandag?

Mevrouw **Aukje de Vries**: Ik vraag u, en u kunt dat hier rechtzetten als u wilt, of dat het geval is bij Centrum De Middenweg, de Blauwe Moskee of Europe Trust Nederland.

De heer **Van der Blom**: Tassen geld met privéjets in Zwitserland en dan ... Complete onzin.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Ik vraag niet naar de jets, ik vraag niet naar de tassen met geld, ik vraag u gewoon naar cashgeld.

De heer **Van der Blom**: Maar u refereert aan verhalen die er rondgaan, en volgens mij was dit het verhaal. Nou, dat is gewoon onzin. Er zijn nooit

tassen met geld binnengekomen bij de Blauwe Moskee, niet bij Centrum De Middenweg, waarbij mensen ... Ik heb zelf weleens gezegd, ik denk in een kranteninterview: mensen moeten ook niet denken dat als je naar de Golfstaten vliegt, je ergens in een tent van een man met een grote baard een zak geld meekrijgt of zo.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Maar zowel Centrum De Middenweg, als Europe Trust Nederland had alleen cashgeld in de vorm van giften van bezoekers van ...

De heer **Van der Blom**: Gewoon bezoekers.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Misschien mag ik mijn vraag even stellen? Alleen dat van de bezoekers van de moskee. Dat is het enige cashgeld dat er rondgaat in Centrum De Middenweg, Europe Trust Nederland en de Blauwe Moskee.

De heer **Van der Blom**: Ja. Geen cashgeld uit Arabische landen of uit andere landen.

Mevrouw **Aukje de Vries**: Dank u wel.

De heer **Van den Berge**: Meneer Van der Blom, eerder in dit verhoor gaf u aan dat u nooit te maken heeft gehad met ongewenste beïnvloeding vanuit het buitenland. Dat bevestigt u?

De heer **Van der Blom**: In mijn rol als bestuurder van de stichting, ja.

De heer **Van den Berge**: Van de organisatie waarbij u betrokken bent geweest, zei u. Ik wil even met u terug naar de periode 2014-2018, waarin u adjunct-directeur was bij de Essalam Moskee in Rotterdam. Het kwam al even ter sprake: deze moskee is gefinancierd door de Maktoum Foundation uit Dubai, de Emiraten. Er zaten ook bestuursleden van de Maktoum Foundation uit Dublin in het bestuur. Klopt dat?

De heer **Van der Blom**: Ja, eentje.

De heer **Van den Berge**: Eentje. Wie was dat?

De heer **Van der Blom**: Nooh al-Kaddo.

De heer **Van den Berge**: Klopt het ook dat in november 2017 de heer Al-Kaddo aangaf dat de imam die u als gastimam voor ogen had, de heer Elforkani, niet welkom was in de moskee?

De heer **Van der Blom**: Niet als gastimam. Yassin was al imam -- vast, maandelijks -- voor de tijd dat ik daar ... Dus ik denk vanaf 2013 al.

De heer **Van den Berge**: Maar hij was niet welkom wat de Maktoum Foundation betreft?

De heer **Van der Blom**: Nee. Ja, na veel gesteggel werd er in november ...

De heer **Van den Berge**: Maar een "ja" is genoeg. Ik wil gewoon even bevestigd hebben of de feiten kloppen. In plaats daarvan stuurde hij zelf een imam naar de Essalam Moskee.

De heer **Van der Blom**: Nee. In de periode ervoor is het weleens voorgekomen dat wanneer Yassin stond ingepland om de preek te geven, er werd gezegd: nou, deze vrijdag hoeft Yassin niet te komen, want er komt iemand op bezoek die de preek geeft.

De heer **Van den Berge**: Klopt het dat in november 2017 imam Hussein Halawa is ingevlogen?

De heer **Van der Blom**: Nee, dat is daarvoor geweest.

De heer **Van den Berge**: Maar hij wel ingevlogen. Het is daarvoor geweest, maar hij is dus ingevlogen.

De heer **Van der Blom**: Hij heeft de allereerste preek van de moskee, de openingspreek, gegeven. Hij heeft vaker gepreekt daar, want hij is ...

De heer **Van den Berge**: En dat was een beslissing van de Maktoum Foundation? Niet van u als adjunct-directeur. Klopt dat?

De heer **Van der Blom**: Nee, dat klopt. Omdat wij, en dat had niet zo veel ...

De heer **Van den Berge**: Een "ja" is voldoende. Ik vraag daarnaar ...

De heer **Van der Blom**: Dat is niet altijd voldoende ...

De heer **Van den Berge**: Ik check even of de feiten die uit ons vooronderzoek komen, kloppen. Ik vraag ernaar omdat u eerder zelf aangaf "ik heb nooit te maken gehad met ongewenste buitenlandse beïnvloeding". Als ik adjunct-directeur zou zijn ...

De heer **Van der Blom**: In de organisaties waar ik bestuurlijke verantwoordelijkheid had ... Ik had hier geen ... Kijk, inmenging ...

De heer **Van den Berge**: U was hier toch adjunct-directeur?

De heer **Van der Blom**: Ja, maar ... Buitenlandse beïnvloeding ... Je praat niet over beïnvloeding op het moment dat je volledige bestuur buitenlanders zijn. Ze hadden geen invloed, ze hadden het volledig voor het zeggen daar. Er was geen beïnvloeding. Zij waren de baas. Zij waren de werkgever van iedereen die daar aan het werk was.

De heer **Van den Berge**: Dus de Maktoum Foundation ...

De heer **Van der Blom**: Dus geen beïnvloeding. Dat is gewoon: de baas zijn.

De heer **Van den Berge**: De Maktoum Foundation had het volledig voor het zeggen in de Essalam Moskee.

De heer **Van der Blom**: Volledig, ja.

De heer **Van den Berge**: U zegt: dat is geen buitenlandse beïnvloeding, dat is gewoon volledig ...

De heer **Van der Blom**: Dat is buitenlands eigenaarschap. Dat is niet beïnvloeding. Het is beïnvloeding als er een stroming is en iemand die probeert te beïnvloeden. Nee, zij waren gewoon volledig de baas over alles wat er in de Maktoum Foundation gebeurde.

De heer **Van den Berge**: Oké. Heeft u in andere religieuze organisaties waarbij u betrokken bent geweest, eenzelfde vorm van volledig zeggenschap -- ik spreek in uw woorden -- meegemaakt?

De heer **Van der Blom**: Nee.

De heer **Van den Berge**: Niet meegemaakt?

De heer **Van der Blom**: Nee.

De heer **Van den Berge**: Alleen in de Essalam Moskee heeft u dat meegemaakt?

De heer **Van der Blom**: Niet in de Essalam Moskee. In de Essalam Moskee ... Kijk, dat zijn ook weer twee aparte dingen. Je hebt Stichting Moskee Essalam en de Stichting Al Maktoum Foundation. Ook daar waren weer het vastgoed en de activiteiten gescheiden. Het personeel stond allemaal op de loonlijst bij de Al Maktoum Foundation, een Nederlandse opgerichte stichting met drie buitenlandse bestuurders.

De heer **Van den Berge**: Ik ga het even proberen scherp te krijgen met u. De Maktoum Foundation had de Essalam Moskee gefinancierd. Klopt dat?

De heer **Van der Blom**: Ja.

De heer **Van den Berge**: Ja. Al Maktoum Foundation had het volledig voor het zeggen. Klopt dat?

De heer **Van der Blom**: Nee, niet over de Essalam Moskee, want in de Essalam Moskee zaten ook nog drie Rotterdamse bestuurders. Dus bij het vastgoedeigendom en in Stichting Moskee Essalam zaten zowel drie Arabische bestuurders als drie Rotterdamse bestuurders.

De heer **Van den Berge**: Dan ga ik het anders formuleren. Al Maktoum Foundation had een grote mate van zeggenschap over wat er in de Essalam Moskee gebeurde. Klopt dat of klopt dat niet?

De heer **Van der Blom**: Bij de dagelijkse gang van zaken, en dat werd gerund door de Al Maktoum Foundation, hadden zij het volledige zeggenschap.

De heer **Van den Berge**: Het volledige zeggenschap.

De heer **Van der Blom**: Ja. Zij namen het personeel aan, zij betaalden het personeel, zij betaalden de rekeningen. Alles daarbij was in hun beheer.

De heer **Van den Berge**: En de Al Maktoum Foundation bepaalde dus ook met regelmaat welke predikers er kwamen spreken in de Essalam Moskee.

De heer **Van der Blom**: Nee, absoluut niet, juist niet. Dat was ook de afspraak toen ik in dienst kwam. Het volledige zeggenschap over alle activiteiten die daar plaatsvonden ... Wij als lokale personen -- dus ik, Azzedine, imam Elforkani, dus een team van imams en de andere staf -- zouden volledig bepalen wat er aan activiteiten zou plaatsvinden.

De heer **Van den Berge**: Hoe rijmt u dat, meneer Van der Blom, met wat u eerder zei over het feit dat u te verstaan werd gegeven dat de heer Elforkani niet meer hoefde te prediken?

De heer **Van der Blom**: Dat was na drieënhalf jaar. Ik heb daar drieënhalf jaar uitstekend gewerkt. Na drieënhalf jaar deed dit voorval zich voor. Dat kunt u ook uitgebreid teruglezen in de krant. Op dat moment heb ik letterlijk gezegd: "Als u" -- dus de persoon in Dublin -- "nu duidelijk zegt dat Yassin niet mag preken, dan hebben we een probleem met elkaar en dan moet u langskomen, want dan moeten we daarover gaan zitten."

De heer **Van den Berge**: En hoe reageerde de Al Maktoum Foundation uit Dublin daarop?

De heer **Van der Blom**: "Geen probleem, daar gaan we over zitten." Het was eind november. Die persoon is in december niet gekomen, in januari niet. Ook geen telefoontje, helemaal niks. In februari is hij niet gekomen, in maart heeft hij zijn assistent gestuurd uit Dublin. Hij heeft de hele staf ontslagen. Op die manier is het nooit meer van een gesprek gekomen.

De heer **Van den Berge**: En de maanden die u noemt -- november, december, januari, februari en maart -- hebben betrekking op 2017 in het geval van november en december en op 2018 in het geval van januari, februari en maart.

De heer **Van der Blom**: Ja. En in maart 2018, natuurlijk vlak na een rechtszaak die er weer was met lokale mensen, is niet de persoon zelf, dus niet de bestuurder gekomen, maar namens het bestuur is er een assistent gestuurd. Die heeft de volledige staf, inclusief mij, ontslagen. Ik heb nooit meer contact gehad met de desbetreffende bestuurder uit Dublin. Ik heb dus ook nooit meer uitleg gekregen waarom Yassin niet mocht preken.

De heer **Van den Berge**: Hoe wenselijk vindt u het, meneer Van der Blom, als een buitenlandse financier zo'n grote mate van zeggenschap -- u noemde het zelf volledige zeggenschap -- heeft over wie er komt prediken in een moskee in Nederland?

De heer **Van der Blom**: Nou ja, het ging drieënhalf jaar hartstikke goed. We hebben Azzedine Karrat, een bekende imam in de Nederlandse taal, met jongeren, alles ...

De heer **Van den Berge**: Het gaat mij even niet om de drieënhalf jaar waarin het naar ...

De heer **Van der Blom**: U moet me wel een beetje de kans geven om iets uit te leggen. Anders krijgen we hier niet inzichtelijk waar het precies om gaat. Dat was buiten mijn beleid.

De heer **Van den Berge**: Ik vraag u: hoe wenselijk vindt u het als dit gebeurt?

De heer **Van der Blom**: In dit specifieke geval vond ik het heel onwenselijk, vandaar dat ik ook tegen die persoon heb gezegd: luister, als dit het geval is, dan hebben we een probleem, dan moeten we om tafel om het op te lossen.

De heer **Van den Berge**: "Dan moeten we om tafel om het op te lossen."

De heer **Van der Blom**: Ja. Ik kon me er niet bij neerleggen. Ik zou nooit accepteren dat iemand, zonder daar een hele goede reden voor te hebben, vanuit Dublin bepaalt dat ik hier een imam niet mag laten preken.

De heer **Van den Berge**: Kom het in andere organisaties in Nederland waarbij u betrokken bent, vaker voor dat bestuursleden uit het buitenland actief zijn in die organisaties?

De heer **Van der Blom**: Nee. De Blauwe Moskee heeft geen buitenlandse ... De Middenweg ook niet, OntdekIslam niet en LPNN niet; geen enkele buitenlander.

De heer **Van den Berge**: Europe Trust Nederland?

De heer **Van der Blom**: Europe Trust Nederland wel, maar die is niet actief in de moskeeën.

De heer **Van den Berge**: Ik wil even met u naar de Blauwe Moskee in Amsterdam. U bent daar voorzitter. Klopt het dat de heer Bantvawala daar in 2019 predikte?

De heer **Van der Blom**: Nou, niet predikte. Hij heeft een lezing gegeven.

De heer **Van den Berge**: Hij heeft een lezing gegeven. U heeft hem uitgenodigd?

De heer **Van der Blom**: Nee, de jongerencommissie heeft hem uitgenodigd.

De heer **Van den Berge**: U was daarvan op de hoogte?

De heer **Van der Blom**: Nee, ik ben niet specifiek op de hoogte wie wanneer waar wordt uitgenodigd. Ze hebben daarin vrijheid.

De heer **Van den Berge**: Wat vindt u van de opvattingen van de heer Bantvawala over bijvoorbeeld vrouwenbesnijdenis?

De heer **Van der Blom**: Tja ... Ik weet niet wat de opvattingen zijn van meneer Bantvawala over vrouwenbesnijdenis, maar ik denk dat hij het afkeurt. En daar ben ik het mee eens, ik ben er volledig tegen.

De heer **Van den Berge**: Nou ja ... Eerder zat hij bij de Nieuwe Maan en daar verdedigde hij een video van de As-Soennah moskee waarin vrouwenbesnijdenis wordt aanbevolen.

De heer **Van der Blom**: Op het moment dat u ... U heeft uw vak en een theoloog heeft zijn vak. Op het moment dat u de theologie niet goed begrijpt - - daarom viel heel Nederland erover -- krijg je misverstanden. Het enige wat hij heeft gezegd, is dat er vanuit een theologisch aspect mensen waren die aangaven dat er meningen waren binnen de islamitische jurisprudentie die

vrouwenbesnijdenis goedpraatten. Hij heeft niet gezegd "dat is mijn mening en dat is hetgeen ik ook wil verdedigen", nee. Hij heeft alleen gezegd: iemand heeft aangegeven dat die mening bestaat binnen de islam. Vaak wordt er gezegd dat vrouwenbesnijdenis niet bestaat binnen de islam, helemaal niet. Maar er zijn andere mensen die zeggen: nee, er zijn wel meningen. Maar of je achter die mening staat of ertegen bent ... Hij heeft daarna heel duidelijk gezegd dat hij volledig tegen vrouwenbesnijdenis is, en ik kan me ook niet iets anders voorstellen.

De heer **Van den Berge**: Ik vraag ernaar, meneer Van der Blom, omdat u eerder in dit verhoor aangaf dat u, bijvoorbeeld in Centrum De Middenweg, staat voor een tolerante, multi-etnische islambelijdenis in Nederland en mij opvalt -- ik heb eerder in dit verhoor voorbeelden genoemd -- dat u wel regelmatig omstreden predikers lezingen laat geven en laat prediken. Ik ben benieuwd waarom u daarvoor kiest. Waarom biedt u hun een podium?

De heer **Van der Blom**: Maar wat is dan omstreden? Iemand houdt zich aan de wet of niet. Iemand zegt iets wat wel kan of niet kan. Binnen dat hele spectrum kun je in een vrije democratische rechtsstaat met elkaar over allerlei dingen discussiëren, spreken. Bij ons is de stelregel alleen: iedereen moet ruimte geven aan de ander. Daarom zeggen wij: je mag bij ons met een lange baard of zonder baard, maar je bemoeit je niet specifiek met de baard van de ander.

De heer **Van den Berge**: U zei eerder: ik trek de grens bij ondemocratisch. Als mensen ondemocratische opvattingen hebben, dan zijn ze niet welkom. Ik vroeg u toen ook: zijn er nog andere grenzen die u trekt? Ik wil daar graag nog even op terugkomen. Zijn er ook andere grenzen die u trekt, waarvan u zegt "predikers met zulke opvattingen bieden wij geen podium"?

De heer **Van der Blom**: Nee, het ligt aan de setting. Als je iemand vrijuit een verhaal laat houden, is dat iets heel anders dan wanneer je zegt: ik nodig u uit voor een stevig debat over uw opvattingen. Of twee verschillende

opvattingen tegenover elkaar zetten, waardoor mensen kunnen zien "ah, dit is dus het weerwoord ten opzichte van hetgeen hij zegt". Dat zou heel vruchtbaar kunnen zijn voor jongeren. Je kunt roepen "hij heeft nu eenmaal gesproken", maar hij heeft ook in De Balie gesproken en u gaat niet naar De Balie toe, van "waarom geeft u een podium aan zo'n man?" Iedereen begrijpt vanwege de setting ... Je probeert een debat te organiseren waarin je tot een beter inzicht komt voor jongeren. Ik geloof heel erg in die volledige vrijheid. Wij kunnen niet -- de overheid is daar de laatste jaren erg goed in geworden - - alles maar van tevoren blokkeren, verbieden, zo van "dit mag niet". Nee, kinderen leren fietsen door vallen en opstaan, niet door "je mag niet op je fiets stappen".

De heer **Van den Berge**: Ik wil even naar het punt wie er bepaalt welke prediker er wel en niet komt spreken. Wie bepaalt dat, bijvoorbeeld in de Blauwe Moskee?

De heer **Van der Blom**: Als er bepaalde predikers zijn waar wij de grens leggen, kan ik zeggen: diegene komt niet binnen.

De heer **Van den Berge**: Ja, maar zonet zei u: ik ben niet precies op de hoogte welke mensen wel of niet door de jongerenorganisatie worden uitgenodigd.

De heer **Van der Blom**: Nee, maar ik vertrouw die mensen. Ik vertrouw erop dat ze weten bij welke mensen ik zou ingrijpen op het moment dat ik erachter kom dat ze die toch hebben uitgenodigd.

De heer **Van den Berge**: Als ik het goed begrijp, zegt u: als het voor mij onacceptabel is, dan trek ik een grens. Maar u weet niet precies welke mensen er komen. Hoe beoordeelt u dan wanneer er een grens getrokken moet worden?

De heer **Van der Blom**: Ik ga niet ... Dan ben je ook weer zo betuttelend bezig. Op het moment dat je een jongerencommissie de vrijheid geeft om

activiteiten te doen, ga ik niet bij alles wat ze doen erbovenop zitten. Je geeft ze een bepaalde vrijheid. Natuurlijk monitor je, natuurlijk weet je uiteindelijk wel wie er komt. De flyer komt wel voorbij, maar ...

De heer **Van den Berge**: Kunt u voorbeelden noemen van mensen, van predikers, waarvan u zegt "die zouden er bij mij niet in komen"?

De heer **Van der Blom**: Nee. Ik ben vrij ruim, hoor. Ik ben niet zo snel bang voor een mening.

De heer **Van den Berge**: Maar eerder zei u: ondemocratisch gaat mij te ver. Kunt u een voorbeeld noemen van een prediker waarvan u zegt "als de jongerenorganisatie daarmee komt aanzetten en ik zie het van tevoren, dan zeg ik: nee, dit gaan we niet doen"?

De heer **Van der Blom**: Nee. Van te voren zou ik dat niet zo ... Het hangt ook af van de setting waarin diegene zou komen spreken.

De heer **Van den Berge**: Voelt u als voorzitter van de Blauwe Moskee een verantwoordelijkheid voor welke mensen er komen spreken en wat de gevolgen kunnen zijn van uitspraken van mensen?

De heer **Van der Blom**: Natuurlijk, natuurlijk.

De heer **Van den Berge**: Maar u zegt: ik hoef niet precies van tevoren te weten wie er komen?

De heer **Van der Blom**: Ik hoef niet een systeem te hebben waarin ik uiteindelijk moet bepalen wie er wel en wie er allemaal niet kan komen. Ik monitor natuurlijk wel op hoofdlijnen wat er gebeurt.

De heer **Van den Berge**: Zijn er richtlijnen in de Blauwe Moskee waar bijvoorbeeld zo'n jongerenorganisatie op kan terugvallen om te kijken waar de ondergrens ligt, dus "voor mensen die ondemocratisch zijn, doen we de deur niet open"?

De heer **Van der Blom**: Je probeert die jongeren natuurlijk op te voeden, zodat ze op een gegeven moment ook gaan begrijpen in welke lijn je de activiteiten wil doen. Maar je gaat niet van tevoren zeggen "joh, je moet je hier en hier en hier precies aan houden". Het is een proces ...

De heer **Van den Berge**: Wie voedt die jongeren daarin op?

De heer **Van der Blom**: We hebben onze imam, die hier aanwezig is. Hij is in Amsterdam. Ik ben veelal in Rotterdam. Je probeert natuurlijk altijd ... Net zoals je je kind opvoedt: je wilt je kind de vrijheid geven om iets te ontwikkelen, om iets te doen en daar wil je niet continu bovenop zitten. Maar je wil wel vanaf een afstandje goed monitoren. Het moet ook niet helemaal fout gaan.

De heer **Van den Berge**: Eerder sprak u met mijn collega De Vries over buitenlandse financiering. U had het een aantal keren over de papierwinkel, de papieren die u moet aanleveren. Is een zogenaamde taqiya, een aanbevelingsbrief, ook onderdeel van het papierwerk dat u moet aanleveren?

De heer **Van der Blom**: Kijk, dit is het hele probleem, hè. Op het moment dat mensen die ...

De heer **Van den Berge**: Ik vraag het u. Gewoon een ja of nee.

De heer **Van der Blom**: Ik hoef geen ja of nee te zeggen. "Taqiya" is iets heel anders dan een "tesquia". Dat is het probleem. Op het moment dat mensen die ...

De heer **Van den Berge**: Een tesquia is een aanbevelingsbrief?

De heer **Van der Blom**: Een tesquia is een aanbevelingsbrief, maar "taqiya" is iets heel anders.

De heer **Van den Berge**: Mijn Arabisch is niet zo goed. Dan hebben we het over een tesquia.

De heer **Van der Blom**: Dat is dus het probleem. Je praat op een gegeven moment over termen, of het nou salafisme is ...

De heer **Van den Berge**: Meneer Van der Blom.

De heer **Van der Blom**: Je moet dingen wel laten duiden door vakmensen.

De heer **Van den Berge**: Meneer Van der Blom, heeft u een tesquia -- ik zei daarna ook "aanbevelingsbrief" -- moeten overleggen om buitenlandse financiering te ontvangen?

De heer **Van der Blom**: Nee, dat is geen ...

De heer **Van den Berge**: Dat is geen onderdeel.

De heer **Van der Blom**: Nee, dat is geen vereiste. Trouwens, als je ooit geïnteresseerd bent: de lijsten kan je gewoon opvragen bij Qatar Charity. Die kun je gewoon opvragen in Koeweit. Dan krijg je netjes een lijstje ...

De heer **Van den Berge**: Uit ons vooronderzoek blijkt dat er landen en organisaties zijn die om een tesquia vragen, een aanbevelingsbrief. Vandaar dat ik u ernaar vraag. U heeft nooit een tesquia moeten overleggen.

De heer **Van der Blom**: Ik heb vaak tesquia's gehad. Dr. Mutlaq al-Qarawi bijvoorbeeld kon een tesquia schrijven: "Ik ken deze mensen. Ik vind het een goede moskee."

De heer **Van den Berge**: Dus u heeft die tesquia's wel ontvangen? Had u ze nodig om buitenlandse financiering te krijgen?

De heer **Van der Blom**: Nee, je hebt ze niet nodig om buitenlandse financiering aan te vragen.

De heer **Van den Berge**: Voor welk doel heeft u wel tesquia's ontvangen?

De heer **Van der Blom**: Geen idee. Ik heb geen tesquia's. Ik kan me niet zo indenken wanneer ik een tesquia heb gekregen.

De heer **Van den Berge**: Maar u zei net dat u eerder een tesquia heeft gekregen.

De heer **Van der Blom**: Nee, ik weet ... Ik zeg, ik ken mensen die tesquia's kunnen afgeven.

De heer **Van den Berge**: Ah, u heeft er nooit een gekregen?

De heer **Van der Blom**: Nee. Ik weet ... In ieder geval, ik heb hem nooit verplicht ergens moeten afgeven. Maar als het zo zou zijn, zou ik daar ook geen enkele moeite mee hebben, want het is gewoon een aanbeveling waarin staat "dit is een persoon die dit project heeft en ik vind het hartstikke mooi; het zit in ieder geval goed".

De heer **Van den Berge**: Ik probeer het toch nog even scherp te krijgen, meneer Van der Blom. U zegt: ik heb nooit een tesquia hoeven afgeven.

De heer **Van der Blom**: Nee.

De heer **Van den Berge**: Heeft u ook nooit een tesquia ontvangen?

De heer **Van der Blom**: Nee. Voor zover ik me kan herinneren, heb ik nooit een tesquia ontvangen.

De heer **Van den Berge**: Dat weet u zeker?

De heer **Van der Blom**: Ik weet dat niet zeker, omdat het nooit ... Kijk, als je een keer ergens bent en iemand zegt "ik heb hier iemand" ... Bijvoorbeeld toen ik naar Qatar ging. Op het moment dat ik naar de importeur van Toyota ga en een Qatari die hem kent, zegt "luister, dadelijk komt er iemand uit Nederland die een project heeft; het zou leuk zijn als jij hem kan

ondersteunen in dat project", heb je een tesquia. Dat is een mondelinge tesquia. Dat is een manier ... Mij kennen ze niet.

De heer **Van den Berge**: Oké. Ik wil nog even dieper inzoomen op FION, een van de organisaties -- het is vandaag al een paar keer ter sprake gekomen -- waar u een bestuursfunctie heeft en waar u secretaris bent. In 2010 gaf de Nederlandse regering bij monde van toenmalig minister Ter Horst aan dat volgens informatie uit wetenschappelijke bronnen en informatie van de AIVD, FION gelieerd is aan de Federatie Islamitische Organisaties Europa en dat de Federatie Islamitische Organisaties Europa verbonden is aan de Moslimbroederschap. Bent u van deze informatie op de hoogte?

De heer **Van der Blom**: Ja, ik heb er weleens wat over gehoord.

De heer **Van den Berge**: Eerder in dit verhoor gaf u aan: "Wat bedoelt u met de Moslimbroederschap? Ik word er weleens mee geassocieerd, maar ik weet nooit zo goed waarom." Maar hier wordt informatie uit wetenschappelijke bronnen gebruikt, net als informatie van de AIVD. Klopt deze informatie wat u betreft?

De heer **Van der Blom**: Nee, zoals ik al heb gezegd, is de Moslimbroederschap een politieke partij in Egypte. Daar houdt het op. Als u mij vraagt naar de FIOE, weten we concreet waar we over praten. Maar dat hele Moslimbroederverhaal is wat mij betreft gewoon één grote mythe. Pas geleden heeft daarover een mooi artikel in de krant gestaan. Dat zou ik u zeer aanraden.

De heer **Van den Berge**: Klopt het dat FION is opgericht door de Federation of Islamic Organisations Europe?

De heer **Van der Blom**: Dat weet ik niet, daar was ik niet bij. De FION is opgericht in 1996. Toen was ik nog niet eens moslim.

De heer **Van den Berge**: Kunt u wel bevestigen dat de Federation of Islamic Organisations Europe gelieerd is aan de internationale Moslimbroederschap?

De heer **Van der Blom**: Nee.

De heer **Van den Berge**: Nee?

De heer **Van der Blom**: Nee. Tenminste, als ik die mensen spreek, de paar die ik daarvan ken ... Zij zeggen: "We zijn geen Moslimbroeders, we zijn van de FIOE. We zijn een Europese organisatie. We oriënteren ons op Europa, klaar." Ook in de achterkamertjes, ook een-op-een, is dat wat je te horen krijgt.

De heer **Van den Berge**: Dus de AIVD en de Nederlandse regering hadden wat u betreft verkeerde informatie?

De heer **Van der Blom**: Ja. Op het moment dat zij zeggen dat ... "Moslimbroederschap" is fout. De Moslimbroederschap is een politieke partij in Egypte.

De heer **Van den Berge**: Uit ons onderzoek is ook gebleken dat sommige experts zeggen dat mensen een eed afleggen bij de internationale Moslimbroederschap. We hebben het niet alleen over de partij in Egypte, maar over de internationale beweging.

De heer **Van der Blom**: Een bay'a.

De heer **Van den Berge**: Ja. Heeft u zo'n eed afgelegd?

De heer **Van der Blom**: Nee.

De heer **Van den Berge**: Nee. U verklaart onder ede dat u nooit zo'n eed ...

De heer **Van der Blom**: Ik verklaar onder ede dat ik nooit, bij niemand, op wat voor wijze dan ook een islamitische eed heb afgelegd om lid te worden van welke schimmige, geheime groep dan ook.

De heer **Van den Berge**: Dat weet u zeker?

De heer **Van der Blom**: Dat weet ik heel zeker, ja.

De heer **Van den Berge**: Eerder in dit verhoor haalden we een aantal voorbeelden aan, bijvoorbeeld een foto waar u op staat met de heer Al-Qaradawi. Er zijn meer voorbeelden waaruit blijkt dat u leden van de Moslimbroederschap heeft ontmoet, of dat ze bij activiteiten van u aanwezig waren.

De heer **Van der Blom**: Geen leden van de Moslimbroederschap. Voor zover ik weet, heb ik nooit iemand ontmoet van de Moslimbroederschap. Dat is hoe u vindt dat de Moslimbroederschap ... Ik heb nog nooit iemand ontmoet ... Ik ben één keer in mijn leven in Egypte geweest. Ik heb daar niemand van een politieke partij ontmoet die zich voorstelde met "ik ben van de Moslimbroederschap; hier heb je m'n kaartje". Nee, nooit.

De heer **Van den Berge**: Maar de heer Al-Qaradawi staat bekend als ...

De heer **Van der Blom**: Al-Qaradawi heeft bij de verkiezingen van Mohamed Morsi tegen de Moslimbroeders gestemd.

De heer **Van den Berge**: Dus u zegt dat hij niks te maken heeft met de Moslimbroederschap. En u zegt ook: ik heb niets te maken met de Moslimbroederschap.

De heer **Van der Blom**: Ja. Maar hij ... Ik weet het niet. Hij zegt zelf dat hij er niets mee te maken heeft.

De heer **Van den Berge**: Misschien een laatste vraag. U neemt krachtig afstand van beweringen -- ook in de media doet u dat -- dat u iets te maken zou hebben met de Moslimbroederschap.

De heer **Van der Blom**: Omdat het niet gedefinieerd wordt.

De heer **Van den Berge**: Maar waarom vindt u die beweringen zo erg?

De heer **Van der Blom**: Ik vind het niet erg, maar het is een spookverhaal. Al tien jaar lang komt er een soort spookverhaal. Als je niet helemaal een salafist bent en ook niet echt een soefist, als ze je niet weten te plaatsen maar je politiek wel betrokken bent en je er ...

De heer **Van den Berge**: Maar ik vraag u waarom ...

De heer **Van der Blom**: Dan word je in het containerbegrip Moslimbroederschap gegoooid.

De heer **Van den Berge**: Ik vraag u: waarom is dat zo erg? Wat heeft u tegen de Moslimbroederschap?

De heer **Van der Blom**: Als ik van de Moslimbroederschap zou zijn, zou ik er geen enkel probleem mee hebben om daarvoor uit te komen, of als lid van de FIOE of van wat dan ook.

De heer **Van den Berge**: U heeft niets tegen de Moslimbroederschap.

De heer **Van der Blom**: Maar het moet gedefinieerd worden. Je moet definiëren wat je bedoelt als je "Moslimbroederschap" zegt.

De heer **Van den Berge**: U heeft niks tegen de Moslimbroederschap. Begrijp ik dat goed?

De heer **Van der Blom**: Nee, ik heb niks tegen de politieke partij in Egypte, die nu verboden is. Ik ken ze niet en ik weet ook niet wat hun

partijprogramma is. Ik weet niet waar ze voor staan in Egypte, geen flauw idee.

De **voorzitter**: Dan zijn we hiermee aan het einde gekomen van dit verhoor. Meneer Van der Blom, hartelijk dank voor de komst naar de Kamer.

Sluiting 11.41 uur.